

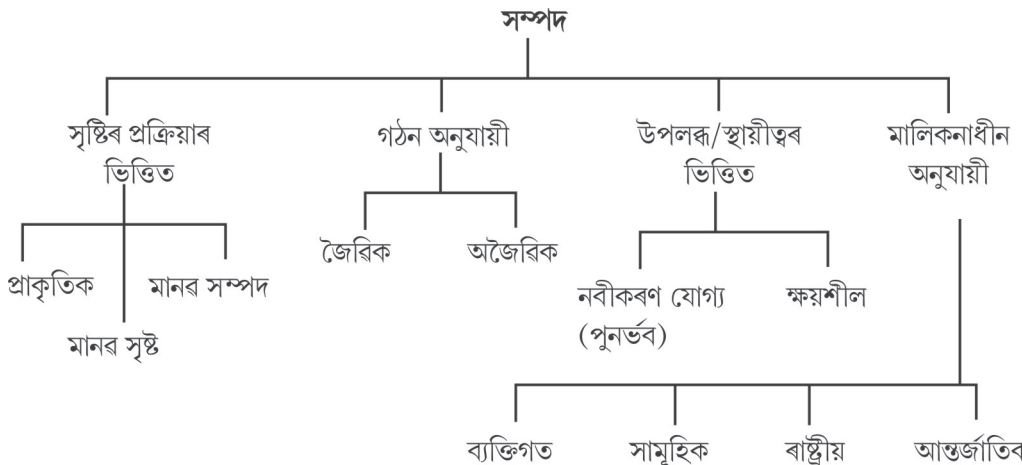
চতুৰ্থ অধ্যায়

অসমৰ অৰ্থনৈতিক গঠন আৰু সম্ভাৱনীয়তা

মানুহৰ জীৱন-ধাৰণৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় উপাদানসমূহক সামগ্ৰিকভাৱে সম্পদ হিচাপে গণ্য কৰা হয়। সম্পদ হ'বলৈ তিনিটা প্ৰধান বৈশিষ্ট্য থকাটো নিতান্তই প্ৰয়োজন। যেনে — (ক) উপযোগিতা, (খ) কাৰ্যকাৰিতা আৰু (গ) গতিশীলতা।

সম্পদৰ ধাৰণাৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষভাৱে অৱিহণা যোগোৱা প্ৰখ্যাত সমাজবিজ্ঞানী জিমাৰমেনৰ সূত্ৰ অনুযায়ী অসমৰ সম্পদসমূহ তলত উল্লেখ কৰা মতে বিভক্ত কৰিব পাৰি—

সম্পদৰ শ্ৰেণী বিভাগ

অসম বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ সম্পদত চহকী। সম্পদৰ মূল্যাংকন সাধাৰণতে নিৰ্ভৰ কৰে আমাৰ জ্ঞানৰ পৰিসৰ তথা সামাজিক, যান্ত্ৰিক আৰু কৌশল বিকাশৰ ওপৰত। অসমৰ সম্পদসমূহ চিত্ৰ নং ৪.১ ত শ্ৰেণীবিভাগ কৰা হৈছে যদিও বহুক্ষেত্ৰত একেবিধ সম্পদক বিভিন্ন শ্ৰেণীত অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব পাৰি। যেনে — উদ্ভিদ এবিধ প্ৰাকৃতিক সম্পদ। একেদৰে উদ্ভিদ জৈৱিক সম্পদৰ অন্তৰ্ভুক্ত আৰু নবীকৰণযোগ্য (পুনৰ্ভৰ) সম্পদ। মালিকানাধীন অনুযায়ী আকৌ উদ্ভিদৰ সমাহাৰ (বননি) ব্যক্তিগত আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় শ্ৰেণীৰ অন্তৰ্ভুক্ত। সেইদৰে বহুতৰেই হেঁপাহৰ সোণ প্ৰাকৃতিক সম্পদ আৰু অনবীকৰণ বা ক্ষয়শীল সম্পদ। মালিকানাধীন ভিত্তিত সোণ

ব্যক্তিগত নাইবা ৰাষ্ট্ৰীয় সম্পদ হ'ব পাৰে। মানৱ কৌশল প্ৰয়োগ কৰি গহণালয়ত সোণ বিভিন্ন অলংকাৰলৈ (আঙঠি, ঢোলবিৰি, জোনবিৰি, কণ্ঠহাৰ, গলপতা আদি) ৰূপান্তৰ কৰিব পাৰি।

অসম বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ সম্পদৰ ক্ষেত্ৰত চহকী ৰাজ্য। বিশেষকৈ প্ৰাকৃতিক সম্পদ যেনে — খনিজ, বনজ, জলজ আদি সম্পদৰ ক্ষেত্ৰত চহকী।

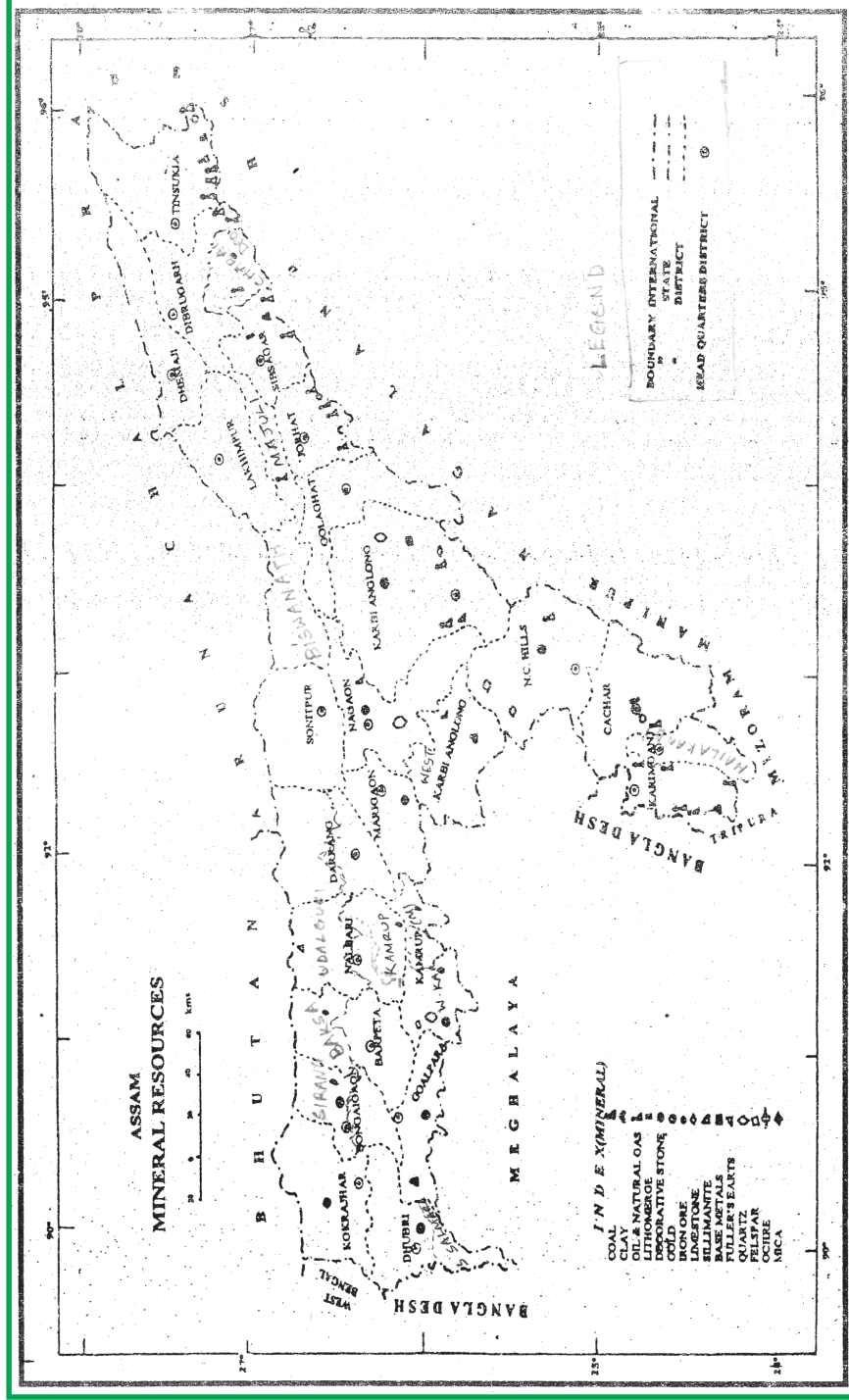
সম্পদৰ আধাৰ : সম্পদৰ ক্ষেত্ৰত অসম চহকী ৰাজ্য আৰু সেয়েহে অসমক প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ বিশেষকৈ খনিজ সম্পদৰ 'ভঁৰাল' আখ্যা দিয়া হয়। ভাৰতীয় ভূ-তাত্ত্বিক জৰীপ বিভাগ আৰু অসমৰ ভূ-তত্ত্ব আৰু খনিজ বিভাগে বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ আধুনিক প্ৰণালী প্ৰয়োগ কৰি অসমৰ খনিজ সম্পদৰ ভঁৰালত মজুত পৰিমাণ আৰু স্থানিক বিতৰণ সম্পৰ্কে তথ্য যুগুত কৰি উলিয়াইছে। আনকি অত্যাধুনিক ভৌগোলিক তথ্য-প্ৰযুক্তি (Geographical Information System i.e. GIS) আৰু দূৰ সংবেদন প্ৰযুক্তি (Remote Sensing Technique) প্ৰয়োগ কৰি ভূগৰ্ভত মজুত থকা খনিজ সম্ভাৰৰ সন্ধান আৰু স্থান আৰু পৰিমাণ সম্পৰ্কে শুদ্ধ তথ্য আহৰণ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। তদুপৰি ভাৰতীয় তৈল নিগম (OIL), তৈল আৰু প্ৰাকৃতিক গেছ আয়োগ (ONGC) আদি প্ৰতিষ্ঠানে ভূগৰ্ভত তৈল (জুলীয়া সোণ) আৰু প্ৰাকৃতিক গেছৰ সম্ভাৰৰ পৰিমাণৰ উপৰিও আহৰণত ব্ৰতী হৈ আছে। ভাৰত কয়লা নিগম (Coal India Limited) কয়লা (ক'লা হীৰা) খনন আৰু বাণিজ্যৰ সৈতে জড়িত। স্থানীয়ভাৱে উপলব্ধ চূণশিল আৰু আকৰিক লোৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি অসমে ৰাষ্ট্ৰীয় মানৰ চিমেণ্ট উৎপাদন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। গড়োৱানা যুগৰ শিলাখণ্ড নামনি ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাৰ পাহাৰ, টিলা আদিত উপলব্ধ হোৱাৰ উপৰিও কাৰ্বি আৰু ডিমা হাচাও মালভূমি অঞ্চলত পোৱা যায়। এই যুগৰ শিলাত আকৰিক লো পোৱা যায় যদিও আৰ্থিক দিশৰ পৰা নিষ্কাশণ লাভজনক নহয়। অসমত আন কিছুমান খনিজ সম্পদ আছে যিবোৰ দুৰ্গম অঞ্চলত অৱস্থিত হোৱাৰ বাবে সম্ভাৰ্য পৰিমাণ সম্পৰ্কে তথ্য আহৰণ কৰিব পৰা হোৱা নাই। অৱশ্যে ফায়াৰ মৃত্তিকা (Fire clay) এছবেষ্টছ, গ্ৰাফাইট, কাওলিন, গন্ধক, এলাম, খনিজ লৱণ, ছেল (Shale), অদ্ৰ, তাম, সোণ, জিপচাম আদিৰ সন্ধান ভূগৰ্ভত মজুতৰ আৰু পৰিমাণ সম্পৰ্কে তথ্য লাভ কৰা হৈছে।

তালিকা ৪.১

অসমৰ ভূগৰ্ভত খনিজ সম্পদৰ মজুত ভাণ্ডাৰ

খনিজ দ্ৰব্য	সম্ভাৰ্য ভাণ্ডাৰ (নিযুত টন হিচাবত)
কয়লা	১০০০.০
খনিজ তৈল	১৫৬.০
প্ৰাকৃতিক গেছ	২০৮.৭ (কিউবিক মিটাৰ)
চূণশিল	২২৭.৫
আকৰিক লো	২৩.০

কয়লা : ১৮৬৫ চনত অসমৰ মাকুমত পোন প্ৰথমে মেলিক'ট (H. B. Mellicott) নামৰ চাহাব এজনে কয়লা বা ক'লা হীৰা (Black Diamond) আৱিষ্কাৰ কৰে। কয়লাত থকা কাৰ্বনৰ পৰিমাণ ৫০-৬০ শতাংশ অৰ্থাৎ এই কয়লাবোৰক বিটুমিনাচ কয়লা হিচাবে চিহ্নিত কৰা হৈছে। কয়লাবোৰত ছালফাৰৰ পৰিমাণ অধিক (প্ৰায় ৩ শতাংশৰ আশে পাশে) কাৰ্বনৰ পৰিমাণ মধ্যমীয়া (গড়ে ৫৫ শতাংশ)। হিমালয়ৰ পাদদেশত

মানচিত্র ৪.১ : অসমত খনিজ সম্পদৰ বিতৰণ

বিশেষকৈ ভূটান দূৰাৰ অঞ্চলৰ পৰা শদিয়া-অৰুণাচলৰ পাদদেশত গড়োৱাৰা যুগৰ কয়লাৰ সম্ভেদ পোৱা গৈছে যদিও আজিকোপতি খনন কাৰ্য বা উৎপাদন কৰা হোৱা নাই। কিয়নো কয়লাস্তৰ অতি পাতল, আৰ্থিক দিশৰ পৰা খনন মুঠেই লাভজনক নহয়। আনহাতে টাৰ্চিয়াৰী যুগৰ কয়লাৰ স্তৰ ডাঠ হোৱা হেতুকে খননৰ ক্ষেত্ৰত অধিক ফলপ্ৰসূ। মলিনতাৰ (Impurity) পৰিমাণ অধিক আৰু কাৰ্বনৰ পৰিমাণ মধ্যমীয়া। অসমৰ কয়লা খননৰ বাবে আৰ্থিকভাৱে সুবিধাজনক ভূ-তাত্ত্বিক স্তৰবোৰ হ'ল (১) নিম্ন টাৰ্চিয়াৰী যুগত সৃষ্ট শিলাস্তৰ (কাৰ্বি আংলঙত উপলব্ধ) আৰু (২) মধ্য আৰু উচ্চ টাৰ্চিয়াৰী যুগৰ কয়লা ভাণ্ডাৰ (লিডু-জয়পুৰ-নাগিনীমৰাত উপলব্ধ)

অসমত কয়লাৰ খনি আৰু সম্পদৰ ভৌগোলিক বিতৰণ উল্লেখ কৰা হ'ল —

(ক) **উজনি অসমৰ কয়লা ভাণ্ডাৰ :** অসম-অৰুণাচল সীমান্তৰ চাংলাং জিলাৰ দক্ষিণৰ পৰা অসম-নগালেণ্ডৰ সীমান্তৰ ডিমাপুৰৰ দক্ষিণে অৱস্থিত কয়লা খনি অঞ্চল। মাৰ্ঘেৰিটাৰ মাকুম, জয়পুৰ-ডিলিৰখনিসমূহ আৰু নাগিনীমৰাৰ কয়লা খনি ভাণ্ডাৰ এই অঞ্চলৰ অন্তৰ্ভুক্ত। এই অঞ্চলৰ কয়লা স্তৰৰ ঘনত্ব গড়ে ১৭ মিটাৰ।

(খ) **কাৰ্বি আংলঙৰ কয়লা ভাণ্ডাৰ :** লংলৈ, কয়লাজান, শিলভেটা খৰভামন আদি এই অঞ্চলৰ উল্লেখযোগ্য খনি অঞ্চল। এই অঞ্চলৰ কয়লা খনিবোৰৰ পৰা উৎপাদিত অধিক কয়লা প্ৰধানকৈ ৰে'ল বিভাগ, চাহ উদ্যোগ, ইটাভাটা আদিত ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

খনিজ তেল : অসম খাৰুৱা তেল সম্পদত চহকী। ১৮২২ চনত অসমত খাৰুৱা তেলৰ সম্ভেদ পোৱা হৈছিল। ব্ৰিটিছ চাহাব H. B. Medicott ৰ উপদেশ মৰ্মে আৰু গুডেনআফৰ (Goodenough) নেতৃত্বত আৰু অসম ৰে'লপথ আৰু ব্যৱসায়িক সন্থাৰ (Assam Railway and Trading Company) সহযোগত ১৮৮৯ খৃষ্টাব্দত ডিগবৈত সৰ্ব প্ৰথমে খাৰুৱা তেল উদঘাটন কৰা হয়। পৰৱৰ্তী কালত অসম তেল কোম্পানী গঠন হয় আৰু নামদাঙত এটা ক্ষুদ্ৰকায় শোধনাগাৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰা হয়। ১৯২১ চনত ডিগবৈ শোধনাগাৰ স্থাপন কৰা হয়। ডিগবৈ তেল শোধনাগাৰ ভাৰতৰ আটাইতকৈ পুৰণি শোধনাগাৰ। পিছলৈ ARTC, AOC, BOC (Burma Oil Company) আদিয়ে তেল আহৰণৰ দায়িত্ব লৈ সেইমৰ্মে কাম আৰম্ভ কৰে। স্বাধীনতাৰ পৰৱৰ্তী কালত ১৯৫৮ চনত ভাৰতীয় তেল নিগম (OIL) আৰু ১৯৫৯ চনত তেল আৰু প্ৰাকৃতিক গেছ আয়োগ গঠিত হয়। এই দুয়োটা প্ৰতিষ্ঠানেই অত্যাধুনিক কাৰিকৰী প্ৰযুক্তি (যেনে — শব্দ তৰংগ, ভৌগোলিক তথ্য প্ৰযুক্তি ব্যৱস্থা, সুদূৰ সংবেদন আদি) ব্যৱহাৰ কৰি তৈল ভাণ্ডাৰৰ স্থান, বিতৰণ আৰু মজুতৰ পৰিমাণৰ প্ৰকৃত সন্ধান উলিয়াবলৈ সক্ষম হৈছে। অসমে ভাৰতৰ মুঠ খাৰুৱা তেলৰ প্ৰায় ১৭ শতাংশ উৎপাদন কৰে।

অসমত উৎপাদিত খাৰুৱা তেল পাইপ লাইন যোগে দেশৰ শোধনাগাৰ সমূহলৈ পৰিবহণ কৰা হয়। অকল অসমৰ শোধনাগাৰেই নহয়; বিহাৰৰ বাৰাউনী, পশ্চিমবংগৰ হালদিয়া আদিলৈ পাইপ পৰিবহণ ব্যৱস্থাবে অসমৰ খাৰুৱা তেল কঢ়িয়াই লৈ যোৱা হয়। উত্তৰ-পূব পৰিষদৰ বিগত ৩৮ বছৰৰ তথ্য অনুযায়ী অসমৰ তৈল ভাণ্ডাৰৰ পৰা বছৰি গড়ে ৩-৫ নিযুত টন উৎপাদন কৰা হয় আৰু এইবোৰ ডিগবৈ, নুনমাটি, বঙাইগাঁও আৰু নুমলিগড় তেলশোধনাগাৰত শোধন কৰা হয়। হালদিয়া, বাৰাউনী আদি শোধনাগাৰেও অসমৰ পৰা খাৰুৱা তেল পাইপ লাইনৰ যোগেদি আমদানি কৰে। বঙাইগাঁও শোধনাগাৰ আৰু পেট্ৰ'ৰাসায়নিক প্ৰকল্প, নুমলিগড়

আৰু বাৰাউনী শোধনাগাৰত কেৰাচিন, পেট্ৰ'ল, ডিজেল আদিৰ উপৰিও গ্ৰীজ, আঠা, মম, পাৰাফিন, নাপথা, DMT, কৃত্ৰিম ৰবৰ, প্লাষ্টিক, PVC, কৃত্ৰিম আঁহ, জিলেন (xylene) ইত্যাদি বহুতো কৃত্ৰিম সামগ্ৰী উৎপাদন কৰা হয়।

২৪ চেণ্টিমিটাৰ ব্যাসাৰ্ধৰ এডাল পাইপ লাইনৰ সহযোগত অসমৰ পৰা ৰাজ্যৰ বাহিৰলৈ খাৰুৱা তেল পৰিবহণ কৰা হয়। এই পাইপ লাইনডালে লাকুৱা-ৰুদ্ৰসাগৰ তৈলক্ষেত্ৰক বাৰাউনীৰ সতে সংযোগ কৰিছে। ইয়াৰ দৈৰ্ঘ্য ১১৫২ কিলোমিটাৰ। মৰাণ-নাহৰকটীয়া তৈলক্ষেত্ৰৰ পৰা নুনমাটি শোধনাগাৰলৈ পাইপ লাইনেৰে খাৰুৱা তেল কঢ়িওৱা হয়। মৰাণ-নাহৰকটীয়া তৈলক্ষেত্ৰৰ পৰা বঙাইগাঁও শোধনাগাৰলৈ দূৰত্ব প্ৰায় ৬০০ কিলোমিটাৰ। ঠিক তেনেদৰে এডাল ১২ চেণ্টিমিটাৰ ব্যাসাৰ্ধৰ পাইপেৰে নাহৰকটীয়া-হুগ্ৰিজান তৈলক্ষেত্ৰৰ পৰা ডিগবৈ শোধনাগাৰলৈ প্ৰতিনিয়ত ভাৱে খাৰুৱা তেল সৰবৰাহ কৰি থকা হৈছে।

প্ৰাকৃতিক গেছ : খাৰুৱা তেলৰ নিচিনাকৈ প্ৰাকৃতিক গেছ শক্তি আৰু অন্যান্য ৰাসায়নিক অপজাত দ্ৰব্যৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় উৎস। সাধাৰণতে খাৰুৱা তেলৰ স'তে সংপৃক্ত প্ৰাকৃতিক গেছৰ প্ৰকৃত উৎস হ'ল জৈৱিক আৰু ই ভূ-গৰ্ভত সাধাৰণতে শিলাস্তৰৰ মাজত আৱদ্ধ হৈ থাকে। প্ৰাকৃতিক গেছত মিথেন (৮০-৯০%), কিছু পৰিমাণে ইথেন (৮-৯%), প্ৰপেন (২-৪%) আৰু বুটেন (০.৭-১.৭%) আদি থাকে। খনিজ তেলৰ সৈতে সংলগ্ন হৈ থকা প্ৰাকৃতিক গেছক 'সংপৃক্ত প্ৰাকৃতিক গেছ' আৰু স্বতন্ত্ৰীয়ভাৱে উপলব্ধ গেছক 'মুক্ত প্ৰাকৃতিক গেছ' বোলে। অসমৰ বৰাইল শ্ৰেণীৰ শিলাখণ্ড বিশেষকৈ অলিগ'চিন আৰু মায়'চিন ভূ-তাত্ত্বিক যুগত গঠন হোৱা শিলাখণ্ডত অতি উচ্চ তাপ আৰু চাপৰ মাজত সাধাৰণতে গেছীয় ভাণ্ডাৰ মজুত থকা বুলি প্ৰমাণিত হৈছে।

অসম গেছ কোম্পানী, ভাৰতীয় তেল নিগম (OIL) আৰু তেল আৰু প্ৰাকৃতিক গেছ আয়োগ (ONGC) আদি সংগঠনবোৰৰ প্ৰাকৃতিক গেছ উৎপাদনৰ সতে জড়িত। বছৰেকত গড় হিচাবে উৎপাদন প্ৰায় ৩০০০ নিযুত বৰ্গ ঘনমিটাৰ। এই বিশাল প্ৰাকৃতিক সম্পদ ৰাজ্যৰ অসমত আজিকোপতি সম্পূৰ্ণ উপযুক্ত ব্যৱহাৰ হোৱা পৰিলক্ষিত হোৱা নাই। প্ৰায় ২ বিলিয়ন বৰ্গ ঘনমিটাৰ গেছ ব্যৱহাৰৰ অভাৱত জ্বলাই পেলোৱা হয়। ভাৰতবৰ্ষত উৎপাদন হোৱা মুঠ প্ৰাকৃতিক গেছৰ প্ৰায় ২৫ শতাংশ অসমত উৎপাদন কৰা হয়। ঘৰুৱা আৰু হোটেল-ৰেষ্টোৰা আদিত ৰন্ধন কাৰ্যত ব্যৱহাৰ কৰা ৰন্ধন গেছ (LPG, Liquefied Petroleum Gas), ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ উপৰিও শক্তি উৎপাদন, ৰাসায়নিক সাৰ উৎপাদনৰ কেছামাল, পেট্ৰ' ৰাসায়নিক আৰু অন্যান্য অপজাত দ্ৰব্য উৎপাদনৰ ক্ষেত্ৰত ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

প্ৰাকৃতিক গেছক ভিত্তি কৰি অসমত কেইবাটাও উদ্যোগ গঢ়ি উঠিছে। সেইবোৰ হ'ল নামৰূপ তাপবিদ্যুৎ প্ৰকল্প, নামৰূপ সাৰ কাৰখানা, অসম গেছ কোম্পানী, অসম গেছ ক্ৰেকাৰ প্ৰকল্প ইত্যাদি। বৰ্তমান উৎপাদিত হোৱা প্ৰাকৃতিক গেছৰ অধিকাংশই OIL, ONGC, BRPL, চাহ বাগিচা, আঁহ উৎপাদিত কাৰখানা, ঔষধ প্ৰস্তুতকাৰী কাৰখানা ইত্যাদিয়ে ব্যৱহাৰ কৰে। গেছ ক্ৰেকাৰ প্ৰকল্পটোৰ উৎপাদন সন্তোষজনক হ'লে ইয়াৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি অন্যান্য বহুতো কাৰখানা স্থাপন কৰাৰ সম্ভাৱনাৰ অবকাশ আছে।

চুণশিল : অসমৰ গোদীয় শিলাত যথেষ্ট উচ্চমান বিশিষ্ট চুণশিল মজুত আছে। কাৰ্বি আংলং, পশ্চিম কাৰ্বি আংলং আৰু ডিমা হাচাও জিলাত উপলব্ধ চুণশিলৰ বিশাল ভাণ্ডাৰে প্ৰমাণ কৰে যে অতীতৰ মেছ'জ'য়িক

ভূ-তাত্ত্বিক যুগত এই অঞ্চলবোৰ মধ্যমীয়া গভীৰতায়ুক্ত সমুদ্র গৰ্ভত নিমগ্ন আছিল। নিউমিলিত চোকোৰাৰ পৰা (nummulite) সৃষ্ট এই চূণশিলবোৰৰ প্ৰধানতঃ যৌগিক পদাৰ্থৰে গঠিত।

চূণশিল উপলব্ধ প্ৰধান ঠাইবোৰ হ'ল কাৰ্বি আংলঙৰ ডিলাই, কইলাজান, শিলভেটা, ছৈনিলাংছ' আৰু ডিমা হাচাও জিলাৰ উমৰাংছ' আৰু গৰমপানী অঞ্চল। দুয়োটা অঞ্চল সামৰি বৰ্তমান প্ৰায় ২৮০ নিযুত টন চূণশিল মজুত থকাৰ প্ৰমাণ পোৱা গৈছে। বিগত ১০ বছৰত প্ৰতি বছৰে গড়ে প্ৰায় ০.৩৮ নিযুত টন চূণশিল আহৰণ কৰা হৈছে।

বৰ্তমান বজাৰত উচ্চমানৰ চূণশিলৰ চাহিদা অধিক। চিমেন্ট কাৰখানাৰ বাবে চূণশিল অন্যতম কেচা সামগ্ৰী। লো আৰু তিখা উৎপাদনৰ ক্ষেত্ৰত ফ্লাক্স (Flux) চূণশিল অন্যতম অপৰিহাৰ্য্য দ্ৰব্য। ৰাসায়নিক দ্ৰব্য প্ৰস্তুতকাৰী বহুতো উদ্যোগত চূণশিল অপৰিহাৰ্য্য। গ্ৰাম্যাঞ্চলত গৃহ আৰু বেৰ আদিত ৰং কৰা কাৰ্য্যত চূণশিল ব্যৱহাৰ কৰা হয়। পঢ়াশালিত শিক্ষকে কলা ব'ৰ্ডত লিখিবলৈ আৰু ছবি-নক্সা আঁকি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক বুজাবলৈ চকমাটি হিচাবে ভিন্নৰঙী পেঞ্চিল ব্যৱহাৰ কৰাৰ উপৰিও চকমাটিৰ গুৰি খাদ্য শস্য মজুত ৰখা ভড়ালত আদ্ৰতা-নিয়ন্ত্ৰণৰ ক্ষেত্ৰত বহুলভাৱে ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

চিলিমিনাইট : অসমৰ কাৰ্বি আংলং আৰু নগাঁও জিলাৰ কেইটামান বিশেষ স্থানত উপলব্ধ চিলিমিনাইট অসমৰ মূল্যবান সম্পদ। চিলিমিনাইট উচ্চতাপ সহনকাৰী পদাৰ্থ হিচাবে বহু ব্যৱহৃত খনিজ দ্ৰব্য। অট'মবাইলত ব্যৱহৃত স্পাৰ্কিং প্লাগ (sparking plug), প্লাচ উদ্যোগ আদিত চিলিমিনাইট ব্যৱহাৰ কৰা হয়। অসমত উপলব্ধ চিলিমিনাইট উচ্চমান বিশিষ্ট। কাৰ্বি আংলঙৰ চিপলাংছ', চামেলাংছ' চেইলাংছ', ইংতিগাঁও আপাৰ চেলাবৰ আৰু আমটেৰেঙত চিলিমিনাইট পোৱা যায়। নগাঁও জিলাৰ বুমুনিত কিছু পৰিমাণৰ চিলিমিনাইটৰ ভাণ্ডাৰ মজুত থকাৰ তথ্য পোৱা গৈছে।

বনজ সম্পদ :

অসম বনজ সম্পদত চহকী। অসমৰ ভূ-পৰিৱেশ ক্ৰান্তীয় অৰ্ধ-চিৰহৰিৎ (Tropical Semi-ever-green) উদ্ভিদৰ বাবে উপযোগী যদিও ইয়াত ক্ৰান্তীয় চিৰহৰিৎ, পৰ্ণপাতী উদ্ভিদ আৰু ব্ৰহ্মপুত্ৰ বৰাক উপত্যকাত ঘাঁহনি যেনে — কঁহুৱা, উলুৱনি আদিৰ বাবে উপযোগী। আদ্ৰভূমিবোৰত নল-খাগৰি-বিৰিণা আদি গজে। এইবোৰ অসমৰ অতি মূল্যবান সম্পদ।

চৰকাৰী তথ্য অনুসৰি অসমৰ প্ৰায় ২৭ শতাংশ ঠাই বননিৰে আগুৰা যদিও উপগ্ৰহৰ পৰা পোৱা তথ্য-চিত্ৰৰ অধ্যয়নৰ পৰা (মাৰ্চ, ২০১৯) প্ৰায় ২১ শতাংশ ঠাই উদ্ভিদেৰে আবৰা। ১৯৭০ চনত অসমৰ বননিৰ পৰিমাণ আছিল প্ৰায় ৬৪ শতাংশ। বিগত ৪৮ বছৰত অসমৰ বন ধ্বংসৰ বাবে প্ৰায় ৩৩ শতাংশ হ্ৰাস হৈ বৰ্তমানৰ অৱস্থা হৈছেগৈ। ১৯৮৭ চনৰ পৰা সামাজিক বননীকৰণৰ জৰিয়তে আৰু ১৯৯৩ চনত ৰিও-ডি-জেনিৰিও চহৰত অনুষ্ঠিত হোৱা 'বিশ্ব সন্মিলন'ৰ চুক্তিৰ আধাৰত ভাৰতৰ সৰ্বোচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ৰায় অনুসৰি গছ-গছনি জৰ্ধে-মৰ্ধে কটা নিষিদ্ধ কৰা হয়।

প্ৰকৃতিতে বননি প্ৰকৃতি প্ৰদত্ত অতি মূল্যবান সম্পদৰ ভঁৰাল। বননিক বহুমুখী সম্পদৰ ভঁৰাল হিচাবে

গণ্য কৰা হয়। ঘৰ-দুৱাৰ, দলং, বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ আচ-বাব, নাও, ৰে'লৰ শ্লিপাৰ, গাড়ী-মটৰৰ (ডাঙৰ) সজা-দেহ (Body) আদি তৈয়াৰ কৰিবলৈ কাঠ কেঁচামাল হিচাবে ব্যৱহাৰ কৰা হয়। গ্ৰাম্যাঞ্চলত ব্যৱহৃত খৰি বননিৰ পৰাই সংগ্ৰহ কৰা হয়। অসমৰ হাবিৰ পৰা মানুহ আৰু তৃণভোজী জীৱজন্তুৰ খাদ্য পোৱা যায়। বননিয়ে পৰিৱেশ নিয়ন্ত্ৰণত সহায় কৰে, বননিৰ পৰা অৰণ্য-বৃষ্টি (Forest rain) হয়। অৰণ্য অক্সিজেনৰ ভঁৰাল। অক্সিজেনে মানুহ, জীৱজন্তু, পশু-পক্ষী আৰু অন্যান্য জীৱকূল ৰক্ষা কৰি আহিছে।

কাঠিন কাঠ সাধাৰণতে নিৰ্মাণ কাৰ্যত; কোমল কাঠ প্লাইউড, জুইশলা, কাগজৰ মণ্ড আৰু কাগজ তৈয়াৰ কৰিবলৈ কোমল কাঠ আৰু ঘাঁহ, প্ৰাকৃতিক ধূনা, লা, খয়েৰ, গ্ৰাম্যাঞ্চলত ঘৰৰ চাল চিলাবলৈ (সিবলৈ) ব্যৱহাৰ কৰা উলুখেৰ, বাৰাঙাখেৰ, প্ৰাকৃতিক এঠা, বেত, ফল-মূল, প্ৰাকৃতিক যৌগিক পাচলি (Natural organic vegetables) আদি অসমৰ হাবিৰ প্ৰকৃতি-প্ৰদত্ত সম্পদ। তদুপৰি পুৰণি কালৰ বৈষ্ণৱ পণ্ডিতসকলে ব্যৱহাৰ কৰা সাঁচিপাত অসমৰ সাঁচি গছৰ পৰা উৎপাদিত লেখন সামগ্ৰী। অসমৰ পুৰণি সত্ৰ আৰু সংগ্ৰহালয়ত বৰ্তমান এই সাঁচিপাত দেখা যায়। আগৰ (অগৰু) প্ৰাকৃতিকভাৱে তৈয়াৰী সুগন্ধি দ্ৰব্য (Perfume) তৈয়াৰ কৰিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা হয়। অসমৰ শিৱসাগৰ, গোলাঘাট, যোৰহাট, নগাঁও (হোজাই-লামডিং-লংকা অঞ্চল) অগৰু গছৰ বাবে উপযুক্ত ঠাই। পাইন গছৰ পৰা টাৰপিনটাইন, ধূনা আদিও তৈয়াৰ কৰা হয়। অসমৰ হাবিবোৰ অসংখ্য বন-দৰবৰ ভঁৰাল। চাহ গছৰ কুমলীয়া পাত চাহপাত হিচাবে ব্যৱহাৰ কৰাৰ উপৰিও টেনিন (Tennin) আৰু অন্যান্য ৰং উৎপাদনৰ কেঁচা সামগ্ৰী হিচাবে ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

অসমৰ হাবিত সাধাৰণতে শাল, চেগুন, গমাৰি, শিশু, খয়েৰ, শিৰিখ, কঠাল, ওটেঙা, কদম, ভোমোৰা, শিলিখা, আম আদি মূল্যবান গছ পোৱা যায়।

অসমৰ বনাঞ্চল প্ৰাণীকূলৰ উপযুক্ত আবাস ভূমি। প্ৰাণীকূল অসমৰ আপুৰুগীয়া সম্পদ। বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ তৃণভোজী, মাংসাহাৰী, সৰ্বভক্ষী, বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ বান্দৰ, অসমৰ অৰণ্যৰ সম্পদ। এছিয়াৰ এশিঙিয়া গঁড়ৰ আবাসভূমি হ'ল অসমৰ বননি অঞ্চল। অৱশ্যে অসমৰ বাহিৰেও নেপালৰ দক্ষিণে থকা 'টে'ৰাই' বননি অঞ্চলতো এশিঙিয়া গঁড় আছে। বনৰীয়া ম'হ, চাৰিশিঙীয়া হৰিণ (Antelope), সুগৰি পহু, দল হৰিণা আৰু বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ হৰিণা পহু আছে। অসমত পোৱা নলগাহৰি (pigmy hog) দুষ্প্ৰাপ্য প্ৰাণী। লুপ্তপ্ৰায় প্ৰজাতিৰ এই গাহৰিবিধ আৰু সুগৰি পহু ৰাষ্ট্ৰসংঘই বিপদাপন্ন প্ৰজাতি হিচাবে চিহ্নিত কৰিছে। আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় প্ৰকৃতি আৰু প্ৰাকৃতিক সম্পদ সংৰক্ষণ সংঘই (IUCN) অস্তিত্বৰ প্ৰতি ভাবুকিৰ সন্মুখীন হোৱা প্ৰাণী প্ৰজাতি সমূহৰ এখন তালিকা প্ৰস্তুত কৰি উলিয়াইছে। নল গাহৰি আৰু সুগৰি পহুক দুষ্প্ৰাপ্য আৰু বিপদাপন্ন প্ৰাণী হিচাবে এই তালিকাত (Red data list) কৰিছে। হলৌ বান্দৰ বিপদাপন্ন চাৰিবিধ বান্দৰ প্ৰজাতিৰ অন্যতম। অসম চৰকাৰে ভাৰত চৰকাৰৰ অৰ্থ-সাহায্যত হলৌ-গিবন সংৰক্ষণৰ হকে হ'ল'ক গিবন অভয়াৰণ্য স্থাপন কৰিছে। ভাৰতবৰ্ষত থকা এঘাৰবিধ প্ৰজাতিৰ বান্দৰৰ ভিতৰত অন্যতম সোণালী বান্দৰ (Golden Langoor) আৰু টুপীয়া বান্দৰ (Capped Langoor) অসমত পোৱা যায়।

অসম বহুতো প্ৰকাৰৰ সৰীসৃপৰ আবাস আৰু বিচৰণ ভূমি। পিতনি আৰু জলাহভূমিৰ ঘৰিয়াল, নিৰ্মল পানীত বিচৰণ কৰা কুস্তীৰ, কাছ, ডুৰা, নেউল, জেঠী, গুইসাপ, ফেটি, অজগৰকে ধৰি বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ সাপ অসমৰ অমূল্য সম্পদ।

চৰাই-চিৰিকতিৰ ক্ষেত্ৰখনতো অসম চহকী। ময়ূৰ, ধনেশ, হাড়গিলা, বড়টোকোলা, বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ বগলী, হাঁহ, শৰালি, ভাটো, ফেচা, তিঁয়া, ঘনচিৰিকা, কুলি, কেতেকী, দহিকতৰা আদিৰ উপৰিও বিল আৰু আৰ্দ্ৰভূমিবোৰত বহুতো পৰিভ্ৰমী চৰাই (Migratory bird) পোৱা যায়।

অসমৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰ, বৰাক আৰু ইয়াৰ উপনৈ সমূহৰ উপৰিও আৰ্দ্ৰভূমি বিল-খাল আদিত বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ বাকলি থকা আৰু নথকা আলংকাৰিক মাছ পোৱা যায়। দীপৰ বিল, কাপলা বিল, তামৰাঙ্গা, খামৰেঙ্গা, গৌৰাঙ্গ আদি বিলত উপলব্ধ মাছ-পুঠি অসমৰ জলজ সম্পদ। এই মাছবোৰৰ বাণিজ্যিক বজাৰ মূল্য অধিক।

অসমত বৰ্তমান ৫খন ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান আৰু ১৮ খন বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য, ৩খন পক্ষী অভয়াৰণ্য আৰু কেইবাখনো সংৰক্ষিত বনাঞ্চল সৃষ্টি কৰি বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থা কৰিছে।

শক্তি সম্পদৰ ক্ষেত্ৰখনৰ উন্নয়নৰ হকে অনবীকৰণযুক্ত সম্পদৰ বাদেও পুনৰ্ভৰ সম্পদ যেনে — বিজুলী উৎপাদনৰ বাবে তিনিটা উৎসৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে — (ক) জলবিদ্যুৎ শক্তি, (খ) তাপবিদ্যুৎ শক্তি আৰু (গ) সৌৰশক্তি। প্ৰযুক্তি ব্যৱহাৰ কৰি মানুহৰ কৌশলৰ দ্বাৰা সৃষ্টি কৰা সম্পদ পুনৰ্ভৰ সম্পদ হিচাবে গণ্য কৰা হয় আৰু এনে সম্পদ ব্যৱহাৰ কৰি থাকিলেও শেষ কৰিব নোৱাৰি। ইয়াৰ ফলত ইতিমধ্যে স্থাপন কৰা বা ভৱিষ্যতে স্থাপন কৰিবলগীয়া মজলীয়া আৰু ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগবোৰ অধিক শক্তিশালী হ'লে উৎপাদনৰ ক্ষেত্ৰত অধিক অৰিহণা যোগাব পাৰিব। অসমৰ বহুতো ঠাইত সৰু সৰু পৰিসৰৰ সৌৰ-প্ৰকল্প স্থাপন কৰি সুফল লাভ কৰিব পৰা হৈছে। অৱশ্যে বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিৰ উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত অসম ভাৰতৰ অগ্ৰণী দেশ সমূহৰ তুলনাত যেনে— গুজৰাট, মহাৰাষ্ট্ৰ, পঞ্জাব, হাৰিয়ানা, চণ্ডীগড়, গোৱা আদিতকৈ বহু পিছপৰা।

মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ (HRD) ধাৰণাটো আৰম্ভ হৈছিল ভাৰতবৰ্ষই স্বাধীনতা লাভৰ প্ৰায় চাৰিটা দশকৰ পিছত। এইক্ষেত্ৰত অকল দেশীয় আয়, সূচক (Indicator) হিচাবে চিহ্নিত কৰা হৈছিল। মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ ধাৰণাৰ উদ্ভাৱক মেহবুল-আল-হক আৰু অমৰ্ত্য সেন ডাঙৰীয়াৰ তত্ত্ব (Concept) অনুযায়ী শিক্ষা, স্বাস্থ্য, মানসিক স্বাস্থ্য আদিও মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ অপৰিহাৰ্য সূচক। সমতা (Equality), উৎপাদন (Production), স্থায়িত্ব (Durability) আৰু অধিকাৰ (Rights) এই চাৰিটা মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ লাইখুটা। অসমত মানৱ সম্পদ উন্নয়ন সাধন দ্ৰুত হ'বলৈ আয় বঢ়াব লাগিব, পুৰুষ-মহিলাৰ শিক্ষাৰ মান উন্নত কৰিব লাগিব, সামৰ্থ্য আৰু যোগ্যতা (Ability and Capacity) বঢ়াই প্ৰাথমিক প্ৰয়োজন পূৰণ কৰিব লাগিব আৰু কৌশল বিকাশৰ মূল মন্ত্ৰেৰে থলুৱা লোকক প্ৰশিক্ষিত কৰি সামৰ্থ্যবান কৰি গঢ়ি তুলিব লাগিব। অসমৰ পৌৰ বসতি অঞ্চলত স্বাধীনতাৰ পিছৰ পৰাই শিক্ষা, স্বাস্থ্য, আয় আদিৰ ক্ষেত্ৰত কিছু পৰিমাণে উন্নত অৱস্থা পৰিলক্ষিত হৈছে যদিও দূৰদূৰণিৰ গাঁওবোৰৰ অৱস্থা স্বাধীনতাৰ ৭০ বছৰ পিছতো সন্তোষজনক নহয়। সেয়েহে বিভাগীয় কৰ্তৃপক্ষই এইক্ষেত্ৰত অধিক মনোনিৱেশ কৰি উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত অসমক ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰথম পাঁচখন ৰাজ্যৰ মাজত স্থান দখল কৰিবলৈ অধিক ক্ষিপ্ৰতাৰে কাম কৰাটো উচিত।

যোগাযোগ :

কোনো এটা অঞ্চলৰ উন্নয়ন হ'বলৈ হ'লে সেই অঞ্চলৰ আন্তঃগাঁথনি মজবুত হ'বই লাগিব। আন্তঃগাঁথনি অবিহনে উন্নয়ন সুদূৰ পৰাহত। যোগাযোগৰ অৰ্থ হ'ল যাতায়াত আৰু বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ পৰিবহণ ব্যৱস্থাৰ উন্নত

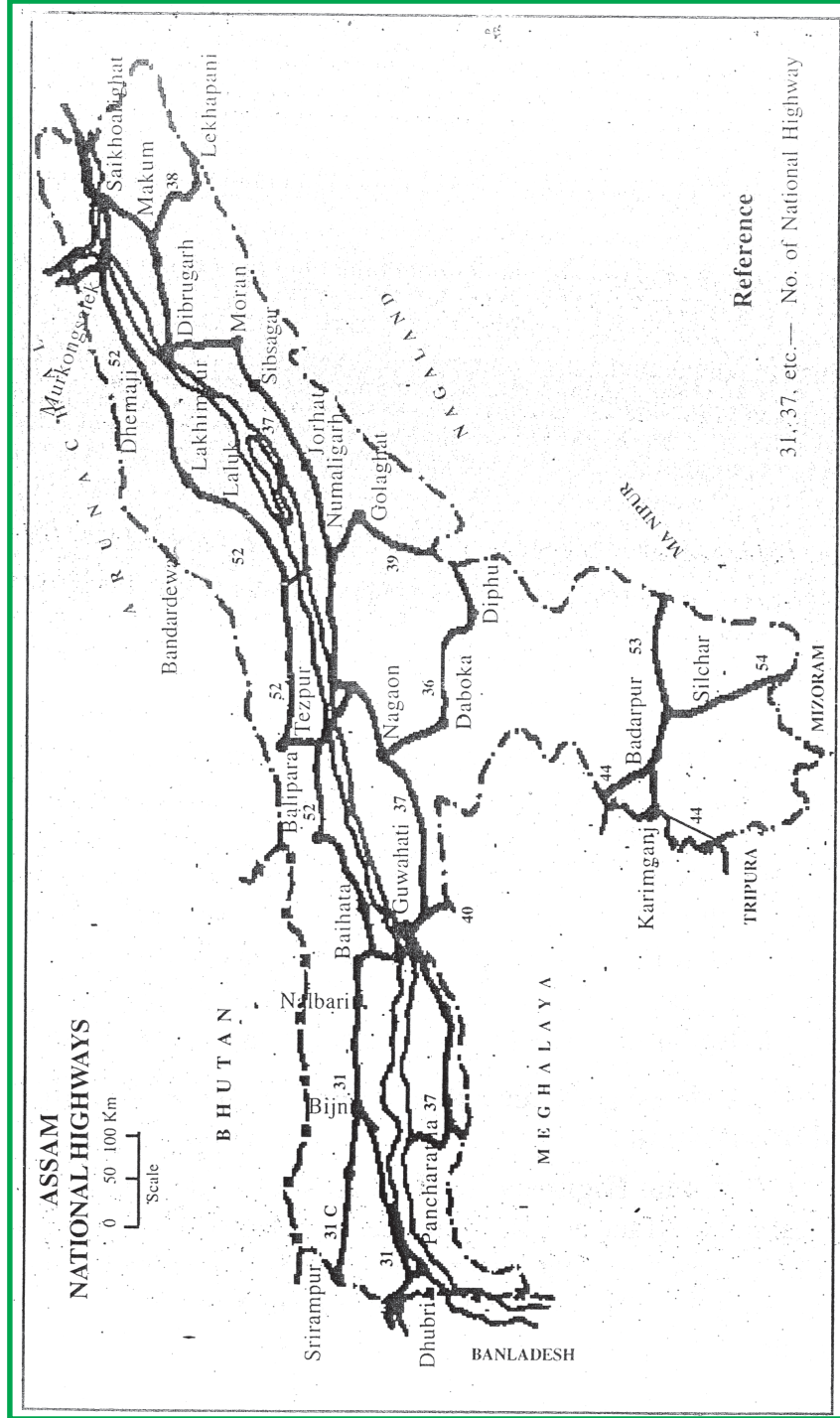
সা-সুবিধা। পথ, ৰে'লপথ, জলপথ, আকাশী পথ, ৰচীপথ, পাইপপৰিবহণৰ প্ৰয়োজনীয় সা-সুবিধা আদি অসমৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ পৰিবহণ ব্যৱস্থা যাৰ সহায়ত মানুহ আৰু বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী পৰিবহণ কৰা হয়। কিন্তু অতি পৰিতাপৰ বিষয় এই যে ৰাস্তা-ঘাট আদি পৰিবহণৰ ক্ষেত্ৰত অকল পাহাৰীয়া জিলা তিনিখনতেই নহয় ব্ৰহ্মপুত্ৰ-বৰাক উপত্যকাৰ ভিতৰুৱা অঞ্চলত অৱস্থিত গাঁওসমূহৰ যোগাযোগ ব্যৱস্থা ভাৰতৰ অন্যান্য ৰাজ্যৰ তুলনাত পুতৌলগা আৰু অনুন্নত। অসমৰ সম্পদসমূহ এতিয়াও আশা কৰা মতে ব্যৱহাৰ হোৱা নাই। ইমান সম্পদৰ ভাণ্ডাৰ মজুত থকা সত্ত্বেও সমগ্ৰ অঞ্চলটো অনগ্ৰসৰ হৈ আছে। অসমত যোগাযোগ আৰু পৰিবহণ ব্যৱস্থা পিছপৰাৰ ভৌগোলিক কাৰকবোৰ হ'ল —

- (১) অসমৰ প্ৰায় ২০ শতাংশ ঠাই পৰ্বত-পাহাৰে আবৰা। থিয়গৰীয়া, এটলীয়া পাহাৰীয়া ঠাইবোৰত পথ আৰু ৰে'লপথ নিৰ্মাণ ব্যয়বহুল।
- (২) উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ ৰাজ্যকেইখনৰ সোমাজত অৱস্থিত অসম। অঞ্চলটো বিদেশী ৰাষ্ট্ৰৰ দ্বাৰা পৰিবেষ্টিত আৰু ভাৰতৰ প্ৰধান শিল্পদ্যোগ অঞ্চলৰ পৰা বহু নিলগত হোৱা হেতুকে যোগাযোগ ব্যৱস্থা আশাকৰা মতে পৰ্যাপ্ত নহয়।
- (৩) অসমত মৌচুমীকালত বছৰি বৰষুণৰ পৰিমাণ গড়ে প্ৰায় ২৩০ ছে.মি.। এই বৰষুণ আকৌ প্ৰায় তিনিটা মাহত অধিক হয়। সেই সময়ত পথসমূহ বিশেষকৈ ৰাস্তা আৰু ৰে'লপথৰ অধিকাংশই লোৰ খনন (gully erosion), পৃষ্ঠীয় খনন (surface erosion) আদিৰ দ্বাৰা ক্ষতিগ্ৰস্ত হয় আৰু সেইবোৰ মেৰামতি আৰু পুনৰনিৰ্মাণৰ বাবে অতিৰিক্ত ধন খৰচ কৰিবলগীয়া হয়। এনেবোৰ কাৰ্য ব্যয় বহুল। উপত্যকা অঞ্চলৰ নতুন পলসুৱা মাটি সোনকালে পৰিগৰ্ভিত (Saturated) হয় আৰু ইয়াৰ ওপৰত নিৰ্মাণ কৰা পথৰ অধিকাংশই বিধ্বস্ত হয়। ফলত অধিক পুঁজিৰ প্ৰয়োজন হয়। ভাৰত চৰকাৰৰ সাহায্য অবিহনে অসম চৰকাৰৰ গড়কাপ্টানী বিভাগে পৰ্যাপ্ত পুঁজিৰ অভাৱত মেৰামতিৰ কাম খৰতকীয়া কৰাটো কঠিন হয়।
- (৪) অধিক বৰষুণ আৰু ইয়াৰ ফলত হোৱা একাধিক বানপানীয়ে পথ আৰু ৰে'লপথবোৰৰ বিস্তৰ ক্ষতি কৰে। ফলত যাতায়াত আৰু পৰিবহণ ব্যৱস্থাৰ অধিক অৱনতি হয়। বছৰৰ কেইমাহমান বানপানীৰ কাৰণে গধুৰ যান-বাহনৰ বাবে পথ বন্ধ কৰিবলগীয়া পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি হয়। পাহাৰীয়া অঞ্চলত ভূমিস্থলন, মৃত্তিকাৰ অবনমন (soil creep) ঘটি পথ পৰিবহণত বিজুতি ঘটায়। ফলত পথ সূচল কৰিবলৈ কৰ্মী আৰু অন্যান্য বাহন ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ অধিক ব্যয় কৰিবলগীয়া হয়।
- (৫) বাৰিষাকালত পাহাৰৰ পৰা উপত্যকালৈ ফেনে-ফুটোকাৰে ভৈয়ামলৈ গতি কৰা উপনদী আৰু শাখা নদীবোৰে ভৈয়ামত কেতিয়াবা গতি সলনি কৰে। কেতিয়াবা আকৌ দলং আদিৰ দুয়োপাৰ বিধ্বস্ত কৰি যথেষ্ট ক্ষতি সাধন কৰে। এনেক্ষেত্ৰত নতুন দলং নিৰ্মাণ নাইবা মেৰামতি কৰিবলৈ উপপথ সাজি কালভাৰ্ট আৰু অতিৰিক্ত বনুৱাৰ হতুৱাই বাঁহ আদিৰে স্পাৰ (bamboo spur) সাজিবলৈ জৰুৰীকালীন পুঁজিৰ প্ৰয়োজন। সাহায্য অবিহনে অসম চৰকাৰৰ গড়কাপ্টানী বিভাগৰ দ্বাৰা কঠিন হৈ পৰে।

- (৬) চাহ, প্লাইউড আৰু খাৰুৱা তেল ভিত্তিক উদ্যোগৰ বাহিৰে অসমত আনকোনো ডাঙৰ উদ্যোগ গঢ়ি উঠা নাই। চেনীকল, কাগজকল, সূতাকল, কৃত্ৰিম সূতাকল আৰু বস্ত্ৰ উৎপাদন (Spun silk mill) কাৰখানা উপযুক্ত আন্তঃগাঁথনি আৰু কেঁচামাল, অনভিজ্ঞ পৰিচালনা আদিৰ উপৰিও অনুন্নত পথ-যোগাযোগৰ বাবে বন্ধ হৈ আছে। 'নমামি গংগা'ৰ নিচিনাকৈ ব্যয় সাপেক্ষে 'নমামি ব্ৰহ্মপুত্ৰ', 'নমামি বৰাক' আদি অনুষ্ঠিত কৰি স্বদেশী-বিদেশী বিনিয়োগকাৰী আকৰ্ষণ কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছিল। খৰচ হ'ল যদিও আশাকৰা মতে বিনিয়োগকাৰী নাছিল।
- (৭) সম্পদ আহৰণ বিশেষকৈ পৰ্যাপ্ত পৰিমাণৰ ধন সংগ্ৰহ কৰাৰ আঁচনি বাস্তৱত পৰিণত কৰিব নোৱাৰা হেতুকে 'অসম মালা'ৰ অধীনত অসমৰ প্ৰতিখন গাঁৱকেই ঘাই পথৰ সৈতে সংলগ্ন কৰা আঁচনি লেহেমীয়া গতিত চলিছে। প্ৰধান মন্ত্ৰীৰ গ্ৰামচড়ক যোজনাৰ কাম উপযুক্ত সময়ত ধন আদায় নিদিয়াৰ বাবে শামুকীয়া গতিত আগ বাঢ়িছে।

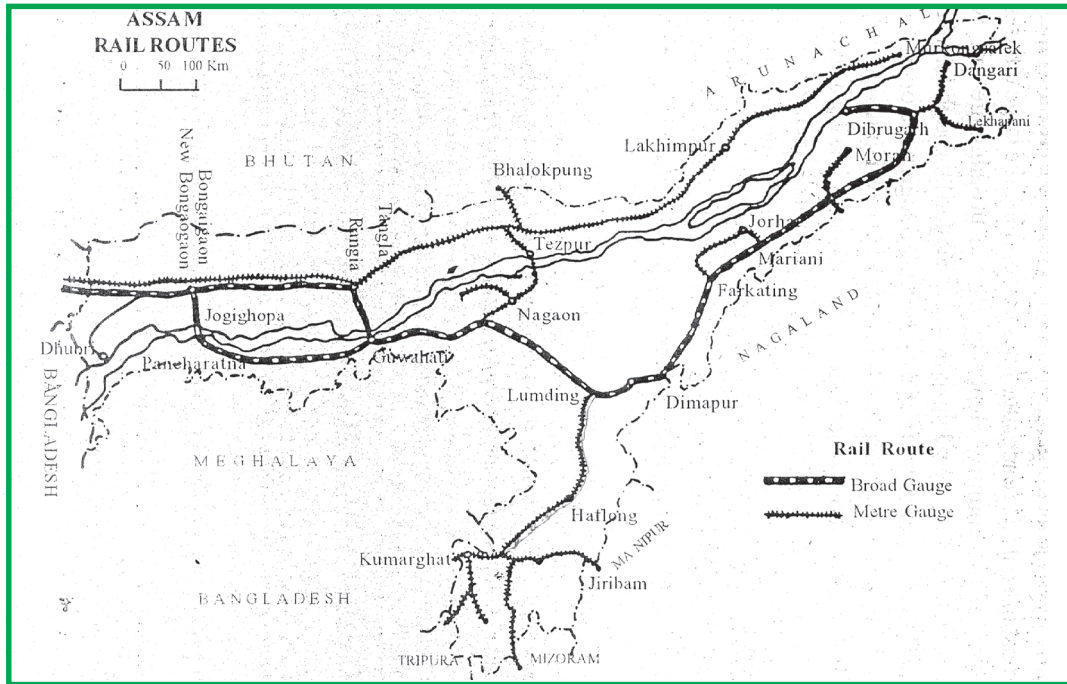
পথ যোগাযোগ : ২০১৯ চনৰ জানুৱাৰীৰ তথ্য অনুযায়ী অসমত পকী আৰু কেঁচাপথ মিলি মুঠ ৫৭,৫১৬ কি.মি. দৈৰ্ঘ্যৰ পথ আছে। চাৰিলেন যুক্ত পথৰ সৈতে ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথৰ দৈৰ্ঘ্য, ২,৮৩৫ কি. মি., ৰাজ্যিক ঘাইপথ ২৫৩০ কি. মি., জিলাৰ মুখ্যপথ ৪৩৭৯ কি. মি., নগৰীয়া পথৰ মুঠ দৈৰ্ঘ্য ১,৪০৯ কি.মি., গ্ৰাম্য পথৰ দৈৰ্ঘ্য ৩৬,৫৪৬ কি. মি. আৰু বাকীখিনি পঞ্চায়ত আৰু অন্যান্য পথৰ অন্তৰ্ভুক্ত। উক্ত পথবোৰত (NH বাদে) পথবোৰৰ অধিকাংশই বাৰিষা পানীৰ দ্বাৰা বিধৌত আৰু পথত কাঠৰ দলং থকা বাবে সকলো ঋতুতেই যাতায়াত সুগম নহয়। ৰাজ্যিক গড়কাপ্টানী বিভাগে কাঠৰ দলংবোৰ পৰ্যায়ক্ৰমে পকী দলঙলৈ উন্নীত কৰিবলৈ লৈছে যদিও কামৰ গতি লেহেমীয়া তেনেদৰে কেঁচাপথ পকীকৰণৰ কামও পৰ্যায়ক্ৰমে কৰিবলৈ লৈছে যদিও বহুক্ষেত্ৰত ধনৰ অভাৱত অসম্পূৰ্ণ হৈ আছে।

কোঁচ ৰজা নৰনাৰায়ণে তেওঁৰ ৰাজত্বকালত কোচ-বিহাৰৰ পৰা পূবে নাৰায়ণপুৰলৈ (লখিমপুৰ) এটা পথ নিৰ্মাণ কৰি উলিয়াইছিল। ইয়াৰ নাম 'গোহাঁই কমল আলি'। ঠিক তেনেদৰে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ দক্ষিণ পাৰেও গোৱালপাৰাৰ পৰা ছৈখোৱাঘাটলৈ আন এটা পথ নিৰ্মাণ কৰি যাতায়াত ব্যৱস্থা সুচল কৰিছিল। অৱশ্যে দক্ষিণপাৰৰ পথটো দ্বিতীয় মহাসমৰৰ সময়ত খৰতকীয়াকৈ নিৰ্মাণ কৰা হৈছিল। ব্ৰিটিছৰ ৰাজত্বকালত এই দুয়োটা পথ পুনৰ নামকৰণ কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰে। উত্তৰপাৰৰ পথটো নৰ্থ ট্ৰাংক ৰোড আৰু দক্ষিণ পাৰৰ পথটোক দক্ষিণ ট্ৰাংক ৰোড। স্বাধীনোত্তৰ কালত এই ঘাই পথছোৱা বাইহাটা চাৰিআলিৰ পূবে NH ৫২ আৰু পশ্চিমে NH ৩১ আৰু NH ৩১ C হিচাবে চিহ্নিত কৰা হৈছে। দক্ষিণৰ ঘাইপথটো স্বাধীনতাৰ পিছত NH ৩৭ নামকৰণ কৰা হৈছে। তেনেদৰে গুৱাহাটী-শ্বিলং সংযোগী পথছোৱাৰ নাম হৈছে NH ৪০। বৰাক উপত্যকা অতীজতে ছিলেটৰ সৈতে যোগাযোগ আছিল। কিন্তু বংগ বিভাজন, পাকিস্তান বিভাজন, পৰৱৰ্তীকালত বাংলাদেশৰ সৃষ্টি আদিয়ে বৰাকৰ যোগাযোগ ব্যৱস্থাত ব্যাঘাত জন্মাইছিল যদিও বৰ্তমান গুৱাহাটীৰ পৰা শ্বিলং হৈ এটা সুন্দৰ পকীপথ নিৰ্মাণ কৰি যাতায়াত ব্যৱস্থা সুচল কৰা হৈছে।

মানচিত্র ৪.২ : অসমৰ ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ (২০১৯)

ৰে'ল পথ : ১৮৫৩ চনত পুনে আৰু মুম্বাইৰ থানেক সংযোগ কৰি পোনপ্ৰথমে ব্ৰিটিছ চৰকাৰে এটা ৰে'লপথ নিৰ্মাণ কৰিছিল। ইয়াৰ ৩০ বছৰৰ পিছত (১৮৮১-৮৪) চনৰ ভিতৰত অসমত ৰে'লপথ নিৰ্মাণৰ কাম কৰা হৈছিল। অসমত বৰ্তমান ৰে'লপথৰ দৈৰ্ঘ্য হ'ল ২৫০০ কি. মি.। ইয়াৰ ব্ৰডগজৰ দৈৰ্ঘ্য ২০৯২ কি. মি. আৰু বাকীখিনি মিটাৰগজ। অসমত ক্ষুদ্ৰকায় ৰে'লপথ (narrow gauge) নাই। ব্ৰডগজ পথে অসমৰ মূল ৰে'লপথ দৈৰ্ঘ্যৰ প্ৰায় ৮৩.৭ শতাংশ ঠাই আগুৰি আছে। অসমত ৰে'লপথৰ ঘনত্ব হ'ল প্ৰতি ১০০ বৰ্গ কিলোমিটাৰত মাত্ৰ ১ কি. মি.। উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ প্ৰায় সকলোবোৰ ৰাজ্যলৈ মালবস্তু আৰু অন্যান্য গধূৰ সামগ্ৰী উত্তৰ বংগৰ 'দুৱাৰ' (Duars) অঞ্চলেৰে সংযোগ কৰা ব্ৰডগজ ৰে'লপথেৰে অনা-নিয়া কৰা হয়। ৰে'লপথ (মিটাৰ গজ) স্থাপনৰ সময়ৰ পৰা ব্ৰিটিছ আৰু অন্যান্য ব্ৰিটিছ কোম্পানীবোৰে অসমৰ প্ৰাকৃতিক সম্পদ আহৰণ আৰু লুণ্ঠন কৰি আহিছে। বিশেষকৈ চাহ, কয়লা আৰু খাৰুৱা তেলত তেওঁলোকৰ বিশেষ গুৰুত্ব আছিল। কিয়নো প্ৰায় সৰহভাগ ৰে'লপথ উৎপাদন স্থলী আৰু নদী-বন্দৰৰ মাজত নিৰ্মাণ কৰি যাতায়াত ব্যৱস্থা সহজ কৰি লোৱা হৈছিল। এই বন্দৰবোৰৰ পৰা জাহাজেৰে জলপথ ব্যৱহাৰ কৰি বংগ উপসাগৰ হৈ বিভিন্ন স্থানলৈ কঢ়িয়াই নি বিভিন্ন সামগ্ৰী তৈয়াৰ কৰি পুনৰ ব্ৰিটিছ উপনিবেশবোৰত বৃহৎ বজাৰ এখন গঢ়ি তুলিছিল। অসমৰ মানুহৰ সেৱাৰ স্বার্থত যে ৰে'লপথ নিৰ্মাণ কৰা হোৱা নাছিল সেয়া প্ৰমাণিত হোৱাৰ লগতে ব্ৰিটিছৰ স্বার্থতহে ৰে'লপথ নিৰ্মাণ কৰা হৈছিল সেইয়া প্ৰমাণিত হৈছে।

মানচিত্ৰ ৪.৩ : অসমত ৰে'ল সেৱা পথ

জলপথ : অসমৰ বৃহৎ নদীদ্বয় আৰু উপনদীসমূহে বিশেষকৈ সমভূমি অঞ্চলত জলপৰিবহণ ব্যৱস্থাত যথেষ্ট অৰিহণা যোগাইছে। ব্ৰহ্মপুত্ৰই দুটা উৎসৰ পৰা জল ভাণ্ডাৰ আহৰণ কৰে। এটা উৎস হ'ল বৰযুগৰ পানী আৰু আনটো উৎস হ'ল হিমালয়ৰ বৰফগলা পানী। কিন্তু বৰাক নদী আৰু ইয়াৰ উপনদীবোৰ কেৱল বৰযুগৰ পৰাহে পানী আহৰণ কৰে। বাৰিষা কালত উভয় জলধাৰাই, বিশেষকৈ নিম্নাংশত জাহাজ পৰিবহণ আৰু নাও চলাচল ব্যৱস্থা সূচল কৰি তোলে। চৰ আৰু চাপৰি অঞ্চলৰ মাজত সংযোগৰ মাধ্যম হ'ল যন্ত্ৰচালিত নাও যাক স্থানীয়ভাৱে ভূটভূটি (Bhut-bhuti) হিচাবে জনা যায়। পথ পৰিবহণৰ তুলনাত জলপৰিবহণ ব্যৱস্থা সস্তীয়া আৰু আন্তঃচৰ, ওচৰ-পাজৰৰ দুয়োপাৰৰ হাট-বজাৰ, নগৰ আদিৰ সৈতে যোগাযোগৰ উপযুক্ত মাধ্যম।

ব্ৰিটিছসকল পোনতে উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত প্ৰৱেশ কৰোঁতে কলিকতাৰ পৰা সমুদ্ৰ পথেৰে মেঘনা-পদ্মা (ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ অন্তিম অংশ) জলপথ অনুসৰণ কৰিছিল। পিছলৈ ব্ৰহ্মপুত্ৰ জলপথ ব্যৱহাৰ কৰি পশ্চিমে মানকাচৰৰ পৰা ডিব্ৰুগড় হৈ পৰশুৰাম কুণ্ডলৈ যোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিছিল। ব্ৰহ্মপুত্ৰক বৰ্তমান আন্তৰ্জাতিক জলপথ হিচাবে ঘোষণা কৰা হৈছে যদিও আন্তঃগাঁথনিৰ কোনো প্ৰৱৰ্তন বা উন্নয়ন হোৱা নাই। আভ্যন্তৰীণ জলপৰিবহণ সঞ্চালকালয়ে (IWT) বৰ্তমান এই নদীদ্বয়ত ৭৪ খন ফেৰী চলাচল কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰিছে। ইয়াৰে ৫৪খন ব্ৰহ্মপুত্ৰত আৰু বাকী ২০খন বৰাক আৰু ইয়াৰ উপনদী সমূহত চলাচল কৰে। বৰ্তমান এই বিভাগটোৱে ৬১খন যাত্ৰী আৰু মালপৰিবাহী ফেৰীৰ চলাচল অব্যাহত ৰাখিছে। বৰ্তমান আভ্যন্তৰীণ জলপৰিবহণ বিভাগৰ অধীনত ২৪০ খন যাত্ৰীবাহী ফেৰী আৰু নিজাববীয়াকৈ ১৭খন বাণিজ্যিক ফেৰীসেৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিছে। বিভিন্ন জল পৰিবহণ সংস্থা আৰু ব্যক্তিগত ভাৱেও কৰ্তৃপক্ষৰ অনুমতি লৈ বহুতো ফেৰীসেৱা ব্ৰহ্মপুত্ৰ আৰু বৰাক জলধাৰাত অবিৰতভাৱে চলি আছে। শেহতীয়াভাৱে অসমৰ জলপৰিবহণ বিভাগে এখন আধুনিক মানৰ 'ব' 'ব' জাহাজ ক্ৰয় কৰি গুৱাহাটী আৰু উত্তৰ গুৱাহাটীৰ মাজত চলাচলৰ ব্যৱস্থা কৰিছে। জাহাজখনত মানুহ আৰু সম্পত্তিৰ সুৰক্ষাৰ ব্যৱস্থা থকাৰ উপৰিও লঘু আৰু গধুৰ যান-বাহন কঢ়িয়াই নিয়াৰ ব্যৱস্থা উপলব্ধ। নদী পৰিবহণৰ আমেজ অনুভৱ কৰিবলৈ 'জলপৰী', চৰচাপৰি অঞ্চলত ক্ষিপ্ৰ স্বাস্থ্য সেৱাৰ বাবেও জল-এম্বুলেন্স আৰু ভ্ৰাম্যমান জলচিকিৎসালয়ৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছে। পৃথিৱীৰ বৃহত্তম নদীদ্বীপ মাজুলী (বৰ্তমান মাজুলী জিলা) আজিকোপতি ৰাজ্যৰ আন ঠাইবোৰৰ যাতায়াতৰ সংযোগ মাধ্যম হ'ল ফেৰী আৰু ভূটভূটি সেৱা।

আকাশী পথ : আকাশীপথ যোগাযোগৰ ক্ষেত্ৰত অন্যান্য যোগাযোগৰ ব্যৱস্থাতকৈ অসম যথেষ্ট আগবঢ়া। জাকৈচুকীয়া অৱস্থান আৰু দেশৰ প্ৰতিৰক্ষাৰ দিশৰ পৰা চাবলৈ গ'লে এটা শক্তিশালী বায়ু-ঘাটি (Air-base) অসমত অতি প্ৰয়োজন। দ্বিতীয় বিশ্ব মহাসমৰৰ সময়ত অসমত কেইবাটাও বায়ুসেনাৰ ঘাটি পতা হৈছিল। সন্মিলিত শক্তিয়ে স্থাপন কৰা ঘাটিবোৰ হ'ল গুৱাহাটীৰ ওচৰৰ কাঁহিকুছি, শালনিবাৰী (তেজপুৰ), ৰৰৈয়া (যোৰহাট), লীলাবাৰী (লখিমপুৰ) আৰু ডিব্ৰুগড়ৰ দাঁতিকাষৰীয়া মোহনবাৰী উৰণ-অৱতৰণ ক্ষেত্ৰ। ভাৰতবৰ্ষই স্বাধীনতা লাভ কৰাৰ পৰৱৰ্তী কালত এই উৰাজাহাজৰ উৰণ-অৱতৰণ ক্ষেত্ৰবোৰ ব্যক্তিগত প্ৰতিষ্ঠান যেনে — ইণ্ডিয়ান এয়াৰৱেজ, ভাৰত এয়াৰৱেজ, ইণ্ডিয়ান এয়াৰলাইন কৰ্পোৰেচন আদিয়ে সেৱাৰ দায়িত্ব লয়। বৰাক উপত্যকাৰ শিলচৰৰ ওচৰৰ কুস্তীৰগ্ৰামত আন এটা নতুন বায়ু ঘাটি (বন্দৰ) মুকলি কৰা হয়। ইতিমধ্যে কাঁহিকুছিত বায়ু ক্ষেত্ৰখন ওচৰতে থকা শক্তিশালী আৰু উৰ্বৰা ধানৰ কৃষিপথাৰ বৰঝাৰলৈ স্থানান্তৰ কৰা হয়। ১৯৪৬ চনৰ পৰাই এইক্ষেত্ৰখন (বৰ্তমান লোকপ্ৰিয় গোপীনাথ বৰদলৈ আন্তৰ্জাতিক বিমান বন্দৰ) বহুলভাৱে ব্যৱহাৰ কৰি বায়ুপথ যোগাযোগৰ ক্ষেত্ৰত আমূল পৰিৱৰ্তন ঘটিছে।

লোকপ্ৰিয় গোপীনাথ বৰদলৈ আন্তৰ্জাতিক বিমান বন্দৰটোৰ আন্তঃগাঁথনি আন্তৰ্জাতিক মানৰ হোৱা হেতুকে ইণ্ডিয়ান এয়াৰ লাইনচৰ পৰা আদি কৰি জেট এয়াৰৱেজ, ইণ্ডিগ', এয়াৰ এচিয়া, স্পাইচ জেট, গ' এয়াৰ, জেট লাইট আদি বিমান পৰিবহণ সংস্থাবোৰে নতুন দিল্লী, কলিকতা, মুম্বাই, দক্ষিণ-পূব এচিয়া আদি বহুতো ঠাইলৈ যাতায়তৰ ব্যৱস্থা সুচল কৰি তুলিছে। এই সংস্থাবোৰে গড়ে দৈনিক প্ৰায় ৭০০ যাত্ৰী কঢ়িয়াই আছে। প্ৰতিদিনে অসমত উৰাণৰ সংখ্যা গড়ে প্ৰায় ৮০খন। গুৱাহাটীৰ নিকটৱৰ্তী LGB বিমান বন্দৰৰ পৰা যোৱা ৮ বছৰৰ পৰা দেশীয় আৰু আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় বিমান সেৱাৰ সংখ্যা দ্ৰুতগতিত বৃদ্ধি হৈছে।

আকাশ মাৰ্গীয় ৰছীপথ (Rope way) ব্যৱস্থাৰ অন্তৰ্গত ঠাইবোৰ সাধাৰণতে পাহাৰীয়া, দুৰ্গম আৰু সততে বিপদসংকুল স্থানত সংস্থাপিত কৰা হয়। দুৰ্গম অঞ্চলত উপলব্ধ চূণশিল, কয়লা আদি কাৰখানালৈ কঢ়িয়াবলৈ ৰছীপথ বাদে গতান্তৰ নাই। এনে স্থানত সচৰাচৰ পথ, ৰেলপথ আদি নিৰ্মাণ কৰাটো কষ্টকৰ। বায়ুপথও ব্যয়বহুল। কাৰ্বি আংলং জিলাৰ ডিলাইত থকা বৃহৎ চূণশিল ভাঙাৰ খনন কৰি বোকাজান চিমেন্ট কাৰখানালৈ কঢ়িওৱাৰ একমাত্ৰ উপায় হৈছে ৰছীপথ। গুৱাহাটী আৰু উত্তৰ গুৱাহাটীৰ মাজত ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ ওপৰেৰে যোগাযোগৰ সুবিধাৰ্থে আন এডাল ৰছীপথ নিৰ্মাণ কৰা হৈছে। এই পথেৰে মানুহৰ উপৰিও পাতল ওজনৰ সামগ্ৰী কঢ়িওৱাৰ ব্যৱস্থা ৰখা হৈছে। বিশেষ বিজুলীৰ ব্যৱস্থাপনাৰে ২৪×৭ ঘণ্টাই অব্যাহত ৰখাৰ প্ৰতিশ্ৰুতিৰে নিৰ্মিত এই ৰছীপথ সংযোগে যাতায়াতৰ ক্ষেত্ৰত এক নতুন মাত্ৰা প্ৰদান কৰিব।

পাইপ লাইন পৰিবহণ ব্যৱস্থা বৰ্তমান সময়ত যথেষ্ট গুৰুত্বপূৰ্ণ হিচাবে বিবেচিত হৈছে। খাৰুৱা তেল আৰু প্ৰাকৃতিক গেছ কঢ়িওৱাৰ বাবে পাইপ লাইন অতি সুৰক্ষিত ব্যৱস্থা। অসমত পোনপ্ৰথমে ১৯৬৪ চনত পাইপ লাইন ব্যৱস্থাৰ প্ৰৱৰ্তন কৰি নাহৰকটীয়া-মৰাণ তৈল খাদৰ পৰা নুনমাটি আৰু বাৰাউনীত স্থাপন কৰা শোধানাগাৰলৈ খাৰুৱা তেল পৰিবহণৰ শুভাৰম্ভ কৰা হৈছিল। পিছলৈ অধিক শক্তিশালী আৰু প্ৰায় ২৪ চেণ্টিমিটাৰ ব্যাসাৰ্ধৰ পাইপ লাইন স্থাপন কৰি পশ্চিমবংগৰ হালদিয়া, অসমৰ বঙাইগাঁও (BRPL) আৰু নুমলিগড় তেল শোধানাগাৰলৈ খাৰুৱা তেল কঢ়িওৱাৰ ব্যৱস্থা কৰা হয়। বৰ্তমান শোধানাগাৰৰ পৰা উৎপাদিত সামগ্ৰী যেনে — কেৰাচিন, ডিজেল, পেট্ৰ'ল, পৰিশোধিত কেৰাচিন আদি পাইপ যোগে কঢ়িয়াই নি আনকি শিলিগুৰি আদিৰ দৰে ঠাইলৈকো পৰিবহণ কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছে। নাহৰকটীয়াৰ পৰা নামৰূপলৈ প্ৰায় ১৬ কিলোমিটাৰ দৈৰ্ঘ্যৰ পথছোৱা পাইপ লাইনেৰে সংযোগ কৰি অসম গেছ কোম্পানীয়ে গেছ পূৰ্ণদ্যোমে ব্যৱহাৰ কৰি আছে। নুমলিগড় শোধানাগাৰলৈ উজনি অসমৰ তৈলক্ষেত্ৰৰ পৰা পাইপেৰে গেছ সৰবৰাহ কৰা হয়। টেঙাখাটৰ ওচৰৰ লেপেটকটাৰ গেছ-ট্ৰেংকাৰ প্ৰকল্প আৰু আমগুৰিৰ তাপবিদ্যুৎ প্ৰকল্পলৈও পাইপ লাইন যোগে গেছ পৰিবাহিত কৰি থকা হৈছে। জুলীয়া পেট্ৰ'লিয়াম গেছ (LPG) বটলীকৰণ প্ৰকল্প (Bottling plants) বোৰে পৃষ্ঠীয় পৰিবহণ ব্যৱস্থাবে (টেংকাৰ) সৰবৰাহ কৰাটো অতি বিপদজনক হিচাবে পৰিগণিত হোৱাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত ইয়াৰ বিকল্প পৰিবহণ ব্যৱস্থাকপে অনতি পলমে পাইপ লাইনৰ ব্যৱস্থাৰ প্ৰৱৰ্তনৰ বিষয়ে চিন্তা-চৰ্চা কৰা হৈছে।

উদ্যোগ : সমস্যা আৰু সম্ভাৱনীয়তা

সম্পদৰ প্ৰাচুৰ্য সত্ত্বেও অসম শিল্প উদ্যোগৰ ক্ষেত্ৰত অতি লেহেমীয়া গতিৰে আগবাঢ়িছে। চাহ, কৃষি আৰু খনিজ তেল ভিত্তিক উদ্যোগৰ বাহিৰে কেৱল নিৰ্দিষ্ট ঔদ্যোগিক উৎপাদন শিল্পহে গঢ়ি উঠিছে। প্ৰাকৃতিক

সম্পদৰ ক্ষেত্ৰত অসম অতি চহকী। অসমত বিৰাজমান সম্পদবোৰ হ'ল —

- (১) অসমত যথেষ্ট পৰিমাণত খাৰুৱা তেল, কয়লা, প্ৰাকৃতিক গেছ, চূণশিল, চিলিমিনাইট ইত্যাদিৰ ভাণ্ডাৰ আছে।
- (২) বিশাল বনজ সম্পদ যেনে — বাঁহ-বেত, কোমল কাঠ, মূল্যবান টান কাঠ, মূল্যবান গুটিযুক্ত গছ (ভোমোৰা, শিলিখা, আমলখি, বেল ইত্যাদি) গছৰ ছাল, ঔষধিযুক্ত উদ্ভিদ, আলংকাৰিক উদ্ভিদ ইত্যাদি আছে। এইবোৰৰ ঔদ্যোগিক আৰু ব্যৱসায়িক প্ৰমূল্য অপৰিসীম।
- (৩) আৰ্দ্ৰভূমিবোৰ অসংখ্য উভচৰী জীৱৰ আবাসভূমি। নদী-বিল-খালবোৰৰ অধিকাংশৰেই আবাসী আলংকাৰিক মাছৰ চাহিদা অধিক হোৱা হেতুকে ব্যৱসায়িক মূল্য যথেষ্ট।
- (৪) অসংখ্য নদ-নদী থকা হেতুকে জলবিদ্যুৎ উৎপাদনৰ প্ৰচুৰ সম্ভাৱনীয়তা আছে। লগতে বহুমুখী পৰিকল্পনাৰ জৰিয়তে ব্যৱহাৰিক দিশত আগবাঢ়িব পাৰি। যেনে— কৃষিভূমিত পানী যোগান, মৎস পালন, জলপৰিবহণ ইত্যাদি।
- (৫) অসমৰ মাটি আৰু জলবায়ু বিভিন্ন কালত বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ (ৰবি, খাৰিফ আৰু জাইড) খেতিত শস্যৰ উপৰিও ফলমূল প্ৰচুৰ পৰিমাণে উৎপাদন হয়। এইবোৰ শস্যৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি কৃষি-ভিত্তিক উদ্যোগ আৰু ফল-ভিত্তিক উদ্যোগ (ৰস, আচাৰ ইত্যাদি) গঢ়ি তোলাৰ যথেষ্ট সম্ভাৱনা আছে।
- (৬) অসমত শিক্ষিত নিবনুৱাৰ সংখ্যা অত্যধিক। বিশেষকৈ অভিযান্ত্ৰিক, চিকিৎসা বিজ্ঞান, ব্যৱসায় ব্যৱস্থাপনাত বিচক্ষণ আৰু দক্ষ লোক আছে। অসমৰ মানুহ সৎ আৰু উদ্যোগী। বিশ্বাস যোগ্যতাও যথেষ্ট আছে। এনে কৰ্মঠ, অত্যাশাহী আৰু কৰ্তব্যপৰায়ণ শিক্ষিত লোক মানৱ সম্পদ হিচাবে দুই ধৰণে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।
 - (ক) কাৰিকৰী শিক্ষাৰে শিক্ষিত আৰু
 - (খ) সাধাৰণ শিক্ষিত লোক যাক দক্ষতা বিকাশৰ জৰিয়তে শক্তিশালী সম্পদ হিচাবে গঢ়ি তুলিব পাৰি।

ইমান প্ৰাচুৰ্য্য আৰু সম্পদৰ সম্ভাৱনীয়তা থকা সত্ত্বেও অসম শিল্প-উদ্যোগৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰতৰ আন অগ্ৰণী ৰাজ্যতকৈ তুলনামূলকভাৱে পিছপৰা। ইয়াৰ প্ৰধান ভৌগোলিক কাৰণবোৰ হ'ল —

- (১) স্থানিক সূচলতাৰ অভাৱ; যেনে— অসম ভাৰতৰ উত্তৰ-পূব চুকত অৱস্থিত। 'বংগ দুৱাৰ' নামে পৰিচিত এক ঠেক ভূভাগেৰে ভাৰতৰ মূল ভূ-ভাগৰ সৈতে স্থলপথেৰে সংলগ্ন হৈ আছে। তদুপৰি উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চল উত্তৰ, উত্তৰ-পূব আৰু দক্ষিণ-পশ্চিম দিশত বিদেশী ৰাষ্ট্ৰৰ দ্বাৰা পৰিবেষ্টিত হোৱাৰ উপৰিও পাহাৰ-পৰ্বতেৰে আগুৰি আছে। ফলত স্থলপথেৰে চীন আৰু দক্ষিণ-পূব এছিয়াৰ ৰাষ্ট্ৰসমূহৰ পৰা বিচ্ছিন্ন হৈ আছে। Silk Route (চীন-ৰাছিয়া হৈ ইউৰোপলৈ যোৱা পথ), Steel-well Route (পাটকাই-ম্যানমাৰ হৈ দক্ষিণ-পূব-এছিয়াৰ সংযোগী পথ) আদি বৰ্তমান ব্যৱহাৰৰ উপযোগী হৈ থকা নাই।
- (২) অসমৰ ভূ-প্ৰকৃতি পাহাৰীয়া অঞ্চলত অসমান, অসংখ্য নদ-নদীবোৰ কোমল (গেদীয় শিলাৰ

পৰা সৃষ্টি হোৱা) আৰু পলসুৱা মাটি, গিৰিখাত আৰু বহুক্ষেত্ৰত এটলীয়া ভূমিৰ ওপৰত নিৰ্মাণ কৰা হেতুকে বাৰিষা কালত বিধ্বস্ত হয় আৰু পথপৰিবহণ ব্যাহত হয়; ফলত যোগাযোগ ব্যৱস্থাৰ অৱনতি ঘটে। সংযোগ বিচ্ছিন্ন হ'লে অৰ্থনৈতিক উন্নয়নত যতি পৰে। অসম 'ক্ৰান্তীয় মৌচুমী জলবায়ুৰ' অন্তৰ্গত অঞ্চল। গ্ৰীষ্মকালত অধিক বৰষুণ হোৱাৰ ফলত নদ-নদীবোৰ ফেনেফুটকাৰে উপচি পৰি বাৰিষাৰ সৃষ্টি কৰে। কেতিয়াবা স্থলপথ, ৰে'লপথ, দলং আদি ক্ষতিগ্ৰস্ত হৈ ক্ষিপ্ৰ মেৰামতিৰ অভাৱত যোগাযোগ কিছু সময় বিচ্ছিন্ন হয়। পাহাৰীয়া অঞ্চলত ভূমিস্থলন, শিলাখণ্ডৰ অৱনমন (Land slip) মৃত্তিকা আদিৰ স্থলন ঘটি যোগাযোগত বাধা জন্মায়। জলপথৰ ক্ষেত্ৰতো দেখা যায় যে ব্ৰহ্মপুত্ৰ আৰু বৰাক নদীদ্বয় নামনি অংশত বাংলাদেশৰ মাজেৰে প্ৰবাহিত হৈছে। বাংলাদেশ বিদেশী ৰাষ্ট্ৰ। বৰাক-ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদী পথদ্বয় আন্তৰ্জাতিক জলপথ হিচাবে ঘোষণা কৰা হৈছে যদিও কাৰ্যক্ষেত্ৰত প্ৰয়োগ হৈ উঠা নাই। তদুপৰি দুয়োটা নদীপথ সকলো ঋতুতেই ব্যৱহাৰৰ উপযোগী নহয়। কাৰণ খৰালি পানী শুকাই তৰাং হৈ জল পৰিবহণত ব্যাঘাত জন্মায়।

- (৩) অসমত উপলব্ধ প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ প্ৰকৃত ভাণ্ডাৰৰ আজিকোপতি পৰিমাণ নিৰ্দ্ধাৰণ কৰিব পৰা নাই। ইয়াৰ মূল কাৰণ হ'ল অত্যাধুনিক প্ৰযুক্তিৰ উপযুক্ত প্ৰয়োগ ভালদৰে কৰা হোৱা নাই। ব্যৱহাৰ আৰু সংৰক্ষণ এই দুয়োটা ক্ষেত্ৰতেই উপযুক্ত পদক্ষেপ ল'ব পৰা হোৱা নাই।
- (৪) পৰ্যাপ্ত পুঁজিৰ অভাৱত উদ্যোগৰ বাবে আন্তঃগাঁথনি সৃষ্টি কৰাত চৰকাৰ থমকি ৰ'বলগীয়া হৈছে। ৰাজ্য চৰকাৰৰ লগতে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰেও যথেষ্টখিনি কৰিবলগীয়া আছে। ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ৰ বিনিয়োগকাৰীৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিবলৈ 'নমামি ব্ৰহ্মপুত্ৰ' আৰু 'নমামি বৰাক' আদি উৎসৱ অনুষ্ঠিত কৰি উদ্যোগপতিক নিমন্ত্ৰণ কৰি প্ৰয়াস অব্যাহত ৰাখিছে যদিও আজিকোপতি সুফল দেখা হোৱা নাই। অনিশ্চয়তাৰে ভাৰাক্ৰান্ত সামাজিক ৰাজনৈতিক পৰিৱেশৰ বাবেও বৃহৎ উদ্যোগপতিয়ে অসমত বিনিয়োগত অনিহা প্ৰকাশ কৰে। বিশেষকৈ বিগত চাৰিটা দশকত উদ্ভৱ হোৱা অস্থিৰ-অশান্তি পৰিৱেশে উদ্যোগপতিক নিৰাশ কৰি তুলিছে।
- (৫) শক্তিৰ নাটনিয়ে উদ্যোগপতিক নিৰাশ কৰিছে। আনকি ২৪×৭ ঘণ্টা গাৰ্হস্থ্য বিজুলী যোগান ধৰিব নোৱাৰা 'বিজুলী ভৱনে' (শক্তিবিভাগ) NEEPCO আদিৰ পৰা বিজুলী ক্ৰয় কৰি গ্ৰাহকক অধিক হাৰত যোগান ধৰিবলগীয়া হৈছে। বিজুলী কৰ্তন বিশেষকৈ বিজুলীৰ সৰ্বোচ্চ ব্যৱহাৰৰ (Peak hour) সময়ত এটা নিত্য-নৈমিত্তিক পৰিঘটনাত পৰিণত হৈছে।
- (৬) অসমৰ খিলঞ্জীয়া ডেকা তেজত ঔদ্যোগিক মানসিকতাৰ অভাৱ। তথাপিহে উৎসাহী ঔদ্যোগিক মানসিকতাৰ লোক এই ক্ষেত্ৰত ওলাই আহি প্ৰাৰম্ভিক লোকচান বা লাভালাভ নহ'লেও ধৈৰ্য্য সহকাৰে লাভৰ আশাত কাম কৰি যাব লাগিব। আশাকৰা মতে অসমে এনে মানসিকতাৰ ব্যক্তি বা দল সৃষ্টি কৰিব পৰা নাই। প্ৰকৃত ঔদ্যোগিক পৰিৱেশৰ (Industrial Climate) অভাৱ, পুঁজিৰ অভাৱ আদি দূৰ কৰিবলৈ চৰকাৰে উদ্যোগ-বান্ধব নীতি (Industrial

Friendly Policy) প্ৰস্তুত কৰিব লাগিব য'ত 'ৰেহাই' (Subsidy) কৰৰ ক্ষেত্ৰত নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ বাবে মাফ (Tax holiday) আদিৰ স্পষ্ট উল্লেখ থাকিব লাগিব।

- (৭) বজাৰ সৃষ্টি কৰি সংযোগ ব্যৱস্থাৰ উন্নয়ন কৰিব লাগিব। সস্তীয়া নিম্নমানৰ সামগ্ৰী আমদানিৰ ক্ষেত্ৰত স্পষ্ট নীতি আৰু উপযুক্ত প্ৰয়োগ কৰিব লাগিব যাতে স্থানীয় উদ্যোগত উৎপাদিত বিশিষ্ট মানৰ সামগ্ৰীৰ বজাৰখন প্ৰতিযোগিতামূলক হোৱাৰ উপৰিও উচ্চমানৰ সামগ্ৰীৰ পয়োভৰ হয়।

অসমত ঔদ্যোগিক উন্নয়নৰ হাৰ নগণ্য। সি যি কি নহওক অসমত হোৱা ঔদ্যোগিক উন্নয়নক কেবাটাও পৰ্যায়ত ভাগ কৰিব পাৰি —

- (১) অসমত উপলব্ধ খনিজ সম্পদৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি গঢ়ি উঠা মুখ্য উদ্যোগ : খনিজাত তেল সম্পদৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি অসমত পাঁচটা তেল শোধনাগাৰ গঢ়ি উঠিছে। স্থানীয় চূণশিলৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি কেইবাটাও চিমেণ্ট কাৰখানা গঢ়ি উঠিছে। স্থানীয় ভাণ্ডাৰবোৰৰ পৰা অহৰহ কয়লা আহৰণ কৰি বিভিন্ন কামত ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে।
- (২) বনজ সম্পদৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি গঢ়ি উঠা উদ্যোগ : প্লাইউড, হাৰ্ড ব'ৰ্ড, কাগজ কল, বাঁহ-বেতৰ উদ্যোগ, দিয়াচলাই উদ্যোগ, কাঠৰ ব্যৱহাৰৰ যোগে ঘৰুৱা আছৰাব তৈয়াৰ কৰা উদ্যোগ, কাঠ ফলা উদ্যোগ ইত্যাদি।
- (৩) বিগত দুটা দশকত পেট্ৰ'ৰাসায়নিক দ্ৰব্য (শোধনাগাৰ আশুত) কেঁচামাল হিচাবে ব্যৱহাৰ কৰি প্লাষ্টিকৰ বিভিন্ন সামগ্ৰী, পাইপ, ধাৰণ-পাত্ৰ (Container), প্লাষ্টিক, ৰং, ঔষধ আৰু ঔষধৰ বটল, পানীৰ বটল আদি তৈয়াৰ কৰা অসংখ্য উদ্যোগ গঢ়ি উঠিছে।
- (৪) কৃষি উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি অসমত কিছু উদ্যোগ গঢ়ি উঠিছে। যেনে — চাহশিল্প, ধানৰ কল, আটাৰ কল, মৰাপাট উদ্যোগ, কঁপাহী সূতা কটা উদ্যোগ, কৃত্ৰিম সূতা আৰু বস্ত্ৰ উদ্যোগ ইত্যাদি। এই উদ্যোগসমূহৰ বাহিৰেও কিছুমান খাদ্য-সংসাধন (Food processing) উদ্যোগ, বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ ৰুটি (Bread) আৰু বিস্কুট তৈয়াৰ কৰা কাৰখানা, ফলৰ ৰস আহৰণ আৰু সংৰক্ষণ কৰা কাৰখানা ইত্যাদি বহুতো ক্ষুদ্ৰ আৰু মজলীয়া উদ্যোগ গঢ়ি উঠিছে।
- (৫) এড়ি, মূগা আৰু পাটশিল্প অসমৰ আপুৰুগীয়া সম্পদ। অসম আৰু অসমীয়াৰ এই তিনিওবিধ অন্যতম সাংস্কৃতিক সম্পদ অকল ভাৰততেই নহয় আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়তো সমাদৃত। বাৰেবহনীয়া সংস্কৃতিৰ অনবদ্য সম্পদ এই বস্ত্ৰ কেইপদ বিবাহ, উৎসৱ-পাৰ্বন আদিত সততে পৰিধান কৰা দেখা যায়। এড়িপলুৰ খাদ্য হৈছে এড়া আৰু কেছেৰু গছৰ পাত। মূগাপলুৰ খাদ্য হ'ল চোম গছৰ পাত আৰু পাট-পলুৰ খাদ্য হ'ল নুনি গছ। এড়া, কেছেৰু, চোম আৰু নুনিগছ অসমৰ প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ অতি মূল্যবান বিৰিখ হিচাবে গণ্য কৰা হয়। প্ৰাকৃতিক পাট বা বিশুদ্ধ পাটসূতাৰে তৈয়াৰী বস্ত্ৰ অকল অসমৰ 'বস্ত্ৰনগৰীত' (শুৱালকুছিত) তৈয়াৰ কৰা হয়। তেনেদৰে মূগা-বস্ত্ৰও অতি আদৰৰ সম্পদ। এড়ী কাপোৰ পলাশবাৰী-ছয়গাঁও অঞ্চলৰ শিপিনীৰ গৌৰৱময় সম্পদ। প্ৰাপ্তবয়স্ক পলুপোকৰ মুখেৰে নিৰ্গত এবিধ আঠা জাতীয় দ্ৰব্যৰ পৰা আঁহ বা সূতাকাটি

এড়ী, মুগা আৰু পাট কাপোৰ তৈয়াৰ কৰা হয়। দাম তুলনামূলকভাৱে অধিক হ'লেও বহু বছৰ এইবোৰ কাপোৰ ব্যৱহাৰ কৰি থাকিলেও সহজতে নষ্ট নহয় — বৰং উজ্জ্বলতা আৰু চমক অধিক হয়।

কাঁহ আৰু পিতলৰ শিল্পজাত সামগ্ৰী অসমৰ আপুৰুগীয়া সম্পদ। সৰ্হেবাৰী আৰু হাজোত এই দুবিধ শিল্প প্ৰধানকৈ গৰিয়া-মৰিয়া লোকসকলে পৰম্পৰাগতভাৱে কাঁহ-পিতলৰ শিল্পদ্যোগ গঢ়ি তুলিছে। বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ বাচন-বৰ্তন, শৰাই, বটা, টো, চৰিয়া, কাঁহী-বাতি-গিলাচ, কলহ, লোটা, ঘটি আদি অসমীয়া সমাজৰ আভিজাত্যৰ প্ৰতীকী সম্পদ হিচাবে গণ্য কৰা হয়। এই শিল্পদ্যোগৰ কাৰণে বজাৰত কেঁচামালৰ নাটনি দেখা যায়। ভগা-ফুটা, চেপেতা আদি পুৰণি সামগ্ৰীবোৰ ঘৰে ঘৰে সংগ্ৰহ কৰি মজুত কৰি কেঁচামাল যোগাৰ কৰা হয়। এই ব্যৱসায়টো বৰ্তমান অসমৰ বাহিৰৰ ব্যৱসায়ীৰ হাতৰ মুঠিত। অসাধু এই ব্যৱসায়ী চক্ৰটোৱে কেঁচামালৰ মূল্য খেয়াল-খুচি মতে নিৰ্দ্ধাৰণ কৰে। বিভাগীয় কৰ্তৃপক্ষ এই ক্ষেত্ৰত নীৰৱ। তদুপৰি মোৰাদাবাদ আদিৰ পৰা মেচিনত তৈয়াৰী সস্তীয়া আৰু চিকচিকিয়া অথচ পাতল সামগ্ৰীৰে অসমৰ বজাৰ ভৰি পৰিছে। ফলত স্থানীয় এই কৃষ্টি-সংস্কৃতিৰ বুনিয়াদ স্বৰূপ শিল্পদ্যোগটো বাৰুকৈয়ে ক্ষতিগ্ৰস্ত হৈছে। খিলঞ্জীয়াৰ সুৰক্ষাৰ স্বার্থত চৰকাৰৰ এইক্ষেত্ৰত সুকীয়া শিল্পনীতিৰ প্ৰয়োজন। হাতীৰ দাঁতৰ (Ivory) শিল্প অতীজতে বৰপেটাত গঢ়ি উঠিছিল যদিও কেঁচামালৰ অভাৱত আৰু হস্তীকুল সংৰক্ষণৰ স্বার্থত এইবিধ কুটিৰ শিল্প মৃত প্ৰায়।

বয়ন শিল্প অসমীয়া সমাজৰ বিশেষকৈ গ্ৰামাঞ্চলৰ পিৰালি আৰু সুকীয়া গৃহত গঢ়ি উঠা সংস্কৃতিৰ অবিচ্ছেদ্য উদ্যোগ। বৰ্তমান অসমত মুঠ ১৪.৩ লাখ শাল, তাঁতশাল আৰু বৈদ্যুতিক শাল আছে। বৈদ্যুতিক শালৰ সংখ্যা তাকৰ। আভিজাত্যৰ প্ৰতীক অসমীয়া গ্ৰামাঞ্চলত প্ৰায় প্ৰতিঘৰ পৰিয়ালত শাল আছে। জীয়ৰী-বোৱাৰীৰ দ্বাৰা চালিত শালবোৰৰ অধিকাংশই গৰকা আৰু হাতৰ পটুতাৰ দ্বাৰা নিয়ন্ত্ৰিত (Hand and foot looms)। প্ৰায় ২০ শতাংশ শিপিনীয়ে হস্ততাঁত (Handloom) ব্যৱহাৰ কৰে। নিজৰ পৰিয়াল আৰু আপোজনৰ বাবে সযতনে বোৱা এই বস্ত্ৰ-প্ৰণালী অসমীয়াৰ বাপতি-সাহোন। মানুহ বিহুৰ দিনা (পহিলা ব'হাগত) নিজ হাতে বোৱা নৱবস্ত্ৰ পৰিধান কৰোৱাই আশীৰ্বাদ ল'লে আৰু দিলে (কনিষ্ঠ গৰাকীয়ে জ্যেষ্ঠজনক) মন পুলকিত হোৱাৰ লগতে সুস্থ-শৰীৰে দীৰ্ঘায়ু হোৱাৰ পৰম্পৰা অসমৰ চহা সমাজত প্ৰচলিত আছে। গলবস্ত্ৰ অসমৰ প্ৰতিটো জনগোষ্ঠীৰেই আদৰণি আৰু সন্মানৰ প্ৰতীক স্বৰূপ। আনকি বিভিন্ন দেৱ-দেৱী, নামঘৰ আদিত উপাসনা কৰোঁতে 'গামোচা' অপৰিহাৰ্য্য গলবস্ত্ৰ হিচাবে বিবেচনা কৰা হয়। অসমৰ খাদী আৰু গ্ৰামোদ্যোগে অসমৰ খাদী আৰু হস্তনিৰ্মিত কুটিৰ শিল্পৰ উন্নয়নৰ হকে কাম কৰি আহিছে। অসমৰ খাদী বিশেষকৈ হস্ততাঁত আৰু বস্ত্ৰশিল্পলৈ সাম্প্ৰতিক কালত ৰাজ্যৰ বাহিৰৰ পৰা বিভিন্ন মহলে আমদানিকৃত সস্তীয়া আৰু মিলত তৈয়াৰ কৰা গামোচা-বস্ত্ৰ আদিৰে বজাৰ উপচাই পেলাইছে। এইবোৰ তুলনামূলকভাৱে সস্তা আৰু আয়ুস কম, কাৰণ নিম্নমানৰ। চৰকাৰে আৰু বেচৰকাৰী সংস্থাবোৰে এইক্ষেত্ৰত খিলঞ্জীয়াক বহিৰাগত সস্তীয়া নিম্নমানৰ কাপোৰৰ ব্যৱসায়ীৰ আগ্ৰাসনৰ পৰা ৰক্ষণাবেক্ষণ দিয়াৰ ব্যৱস্থা লোৱা উচিত।

সোণৰ আৰু কাৰ্য খটোৱা গহনা, কঠ শিল্প, কুহিলা শিল্প, পুতলা বনোৱা, কাঠত খোদিত হস্ত কাৰুকাৰ্য, মুখা শিল্প, কুমাৰ শিল্প (মাটিৰ বাচন) আদি অসমৰ কাৰুকাৰ্য খোদিত শিল্প আৰু ভাস্কৰ্য। অকল স্থানীয় বজাৰতেই নহয় এইবোৰ জাতীয় আৰু আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যটকক বিশেষভাৱে আকৰ্ষিত কৰিব পৰা 'পৰ্যটন

উৎপাদন' (Tourism Product)। এইবোৰ বিদেশী মুদ্ৰা আহৰণৰ আধাৰ হ'ব পাৰে।

উপযুক্ত আৰু আগ্ৰহী শিল্পীক প্ৰশিক্ষণ, দক্ষতা বিকাশ, প্ৰয়োজনীয় আন্তঃগাঁথনি তৈয়াৰ, বৃত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান আৰু বেংকৰ ঋণ ব্যৱস্থাৰ সৰলীকৰণ, ঋণৰ সূত ৰেহাই (Subsidy), উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ ওপৰত আৰোপিত বিক্ৰী কৰৰ ৰেহাই (Tax holiday) ইত্যাদিৰ উপযুক্ত কাৰ্যকৰণে নতুন আগ্ৰহী উদ্যোগীসকলক অনুপ্রাণিত কৰিব পাৰিব। অসম উদ্যোগীকৰণৰ ক্ষেত্ৰত এখোজ আগবাঢ়িব পাৰিব আৰু অৰ্থনৈতিকভাৱে স্বাৱলম্বী হ'ব পাৰিব।

অনুশীলনী

- ১। সম্পদ হিচাবে গণ্য কৰিবলৈ হ'লে কোনটো বৈশিষ্ট্য উৎপাদনত নিহিত থকাটো প্ৰয়োজন?
(ক) কাৰ্যকাৰিতা (খ) উপযোগিতা (গ) গতিশীলতা (ঘ) ক, খ আৰু গ তিনিওটা।
- ২। অসমৰ কোন স্থানত প্ৰথমতে কয়লা (ক'লা হীৰা) আৱিষ্কাৰ হৈছিল?
(ক) নাহৰকটীয়া (খ) মাৰ্ঘেৰিটা (গ) লিডু (ঘ) মাকুম
- ৩। অসমত খাৰুৱা তেলৰ সম্ভেদ কেতিয়া পোৱা হৈছিল?
(ক) ১৮২২ চনত (খ) ১৮৮৪ চনত (গ) ১৯০১ চনত (ঘ) ১৯৮৯ চনত।
- ৪। ভাৰতবৰ্ষৰ মুঠ খাৰুৱা তেলৰ কিমান শতাংশ অসমত উৎপাদন কৰা হয়?
(ক) ২৭ শতাংশ (খ) ৩৪ শতাংশ (গ) ২২ শতাংশ (ঘ) ১৭ শতাংশ।
- ৫। তলৰ কোনটো শোধনাগাৰলৈ অসমত উৎপাদিত খাৰুৱা তেল পঠিওৱা হোৱা নাই—
(ক) নুনমাটি (খ) হালদিয়া (গ) মথুৰা (ঘ) বাৰাউনী।
- ৬। প্ৰাকৃতিক গেছত মিথেনৰ পৰিমাণ কিমান থাকে?
(ক) ৮-৯ শতাংশ (খ) ১-১.৭ শতাংশ (গ) ২-২.৪ শতাংশ (ঘ) ৮০-৯০ শতাংশ।
- ৭। উপগ্ৰহৰ পৰা প্ৰাপ্ত তথ্য অনুসৰি অসমৰ কিমান শতাংশ ঠাই বনাবৃত?
(ক) ১৭ শতাংশ (খ) ২১ শতাংশ (গ) ২৭ শতাংশ (ঘ) ৩৭ শতাংশ।
- ৮। অসমত উৎপাদন হোৱা প্ৰাকৃতিক গেছৰ অধিকাংশ কোন কেইটা প্ৰধান প্ৰকল্পই ব্যৱহাৰ কৰে?
- ৯। অসমৰ কাৰ্বি আংলঙৰ চুণশিল উপলব্ধ যিকোনো ৫ খন ঠাইৰ নাম লিখা।
- ১০। ১৯৯৩ চনত 'বিশ্ব শীৰ্ষ সম্মিলন' কোন চহৰত অনুষ্ঠিত হৈছিল?
- ১১। একমাত্ৰ অসমত উপলব্ধ দুখ্ৰাপ্য আৰু লুপ্তপ্ৰায় কোন দুবিধ প্ৰাণীক ৰাষ্ট্ৰ সংঘই 'দুখ্ৰাপ্য আৰু বিপদাপন্ন প্ৰাণী' হিচাবে ৰঙা তথ্য তালিকাত অন্তৰ্ভুক্ত কৰিছে?
- ১২। অসমত বৰ্তমান কেইখন ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান অৱস্থিত?
- ১৩। চলন্ত শিল্পৰ এটা উদাহৰণ দিয়া।
- ১৪। মানৱ সম্পদ উন্নয়নৰ লাইখুটা কেইটা কি কি?
- ১৫। অসমত গ্ৰীষ্ম কালৰ তিনিটা মাহত ৰাস্তা আৰু ৰে'লপথ ক্ষতিগ্ৰস্ত কৰা খনন দুবিধৰ নাম লিখা।
- ১৬। ৰছীপথ পৰিবহন অসমৰ কোন দুখন ঠাইৰ মাজত প্ৰচলিত?

- ১৭। কোঁচ বজা নৰনাৰায়নে তেওঁৰ ৰাজত্ব কালত নিৰ্মাণ কৰা গোঁহাই-কমল আলিৰ দুই মূৰে থকা ঠাই দুখনৰ নাম লিখা।
- ১৮। ৪০ নম্বৰ ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাই পথে (NH 40) কোন দুখন ঠাই সংলগ্ন কৰিছে?
- ১৯। অসমৰ আৰ্দ্ৰভূমিৰ গুৰুত্ব ৩০ টা মান শব্দৰ ভিতৰত লিখা।
- ২০। Silk Route আৰু Steel-Well-Route ৰ বিষয়ে ৫০/৬০ টা মান শব্দত বৰ্ণনা কৰা।
- ২১। অসমত ঔদ্যোগিক অনগ্ৰসৰতাৰ ৫ টা কাৰকৰ বিষয়ে লিখা।
- ২২। কাঁহ আৰু পিতলৰ শিল্পৰ ৫ টা সমস্যাৰ বিষয়ে লিখা।

